Jõgeva Vallavolikogu
Jõgeva Vallavalitsus

Jõgeva valla sotsiaalvaldkonna sotsiaalhoolekande korralduse 2018–2021 analüüs

Jõgeva 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS **3**

1 ÜLDANDMED **4**

1.1 ASEND JA TUTVUSTUS 4

1.2 RAHVAARV JA ASUSTUSTIHEDUS 4

1.3 KESKMINE BRUTOPALK 7

1.4 ÜLALPEETAVATE MÄÄR 7

1.5 TÖÖHÕIVE MÄÄR 7

1.6 TÖÖTUSE MÄÄR 8

1.7 PUUETEGA INIMESED, PENSIONÄRID 8

1.8 ÜLDANDMETE KOKKUVÕTE 11

2 SOTSIAALHOOLEKANNE **12**

2.1 SOTSIAALTEENUSED 15

2.1.1 Ülevaade osutatud sotsiaalteenuste mahtudest *15*

2.1.2 Jõgeva Valla Hoolekandekeskus *23*

2.1.3 Kokkuvõte teenuste valdkonnast *27*

2.2 SOTSIAALTOETUSED 29

2.2.1 Kokkuvõte toetuste valdkonnast *32*

2.2.2 Sotsiaaltoetuste määramisega seotud probleemid: *32*

2.2.3 Sotsiaaltoetuste valdkonna arengueeldused ja toetavad meetmed: *33*

2.3 LASTEKAITSE 34

2.3.1 Siimusti Lastekeskus Metsatareke *37*

2.3.2 Kokkuvõte lastekaitse valdkonnast *38*

3 KOGUKONNA KAASATUS **39**

3.1 KODANIKEÜHENDUSED 39

3.2 SOTSIAALTEENUSEID OSUTAVAD KOOSTÖÖPARTNERID 41

4 SOTSIAALVALDKONNA RAHULOLUKÜSITLUS **46**

4.1 ÜLEVAADE KÜSITLUSE TULEMUSTEST 48

4.1.1 Rahulolu teenustega *48*

4.1.2 Rahulolu toetustega. *49*

4.1.3 Rahulolu lastekaitse tööga *51*

5 KOKKUVÕTE **53**

SISSEJUHATUS

Sotsiaalkaitse korraldust ja sotsiaalkaitse tagamist avaliku võimu poolt reguleerib sotsiaalseadustiku üldosa seadus. Sotsiaalkaitsesüsteemi osad on isiku ja perekonna omavastutus, riigi ja kohaliku omavalitsuse korraldatud ja antavad hüvitised, kindlustuse vormis korraldatud hüvitised ja muu seaduses sätestatud sotsiaalkaitsesüsteemi osa. Sotsiaalkaitse jaguneb sotsiaalhoolekandeks ja sotsiaalkindlustuseks. Käesolevas analüüsis keskendutakse eeskätt sotsiaalhoolekande korraldusele, sest selles on oluline roll täita Jõgeva Vallavalitsusel.

Sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses mõistetakse sotsiaalhoolekande all sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise või määramisega seotud toimingute süsteemi.

Sotsiaalhoolekande arengukava koostamise eesmärgiks on põhjalikum valdkonna analüüs alates haldusreformijärgsest hoolekande korraldusest ning vajaduste kaardistamine viieks järgmiseks aastaks.

Jõgeva valla sotsiaalvaldkonna sotsiaalhoolekande korralduse 2018 – 2021 analüüs koostatakse kompaktse dokumendina, mis saab olema lahutamatuks osaks sotsiaalhoolekande arengukava juurde.

1 ÜLDANDMED

1.1 Asend ja tutvustus

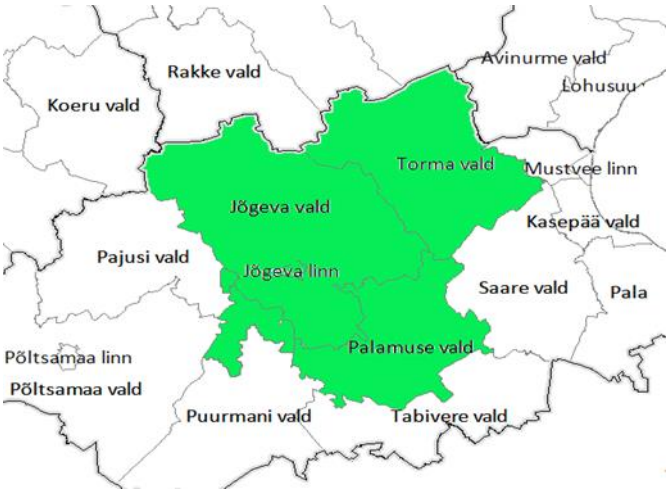

Joonis 1. Jõgeva valla paiknemine. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus

Jõgeva vald moodustus 24. oktoobril 2017 Jõgeva linna, Jõgeva valla, Palamuse valla ja Torma valla ühinemisel. Lisaks varasemale neljale omavalitsusele lisandusid Jõgeva valla koosseisu külad endisest Pajusi vallast ja Puurmani vallast. Nüüd kuuluvad Jõgeva valla koosseisu ka Kaave, Jõune, Härjanurme, Pööra ja Saduküla külad.

Valla koosseisu kuulub üks linn (Jõgeva), seitse alevikku (Jõgeva, Kuremaa, Laiuse, Palamuse, Sadala, Siimusti, Torma) ja 89 küla.

Jõgeva valda ümbritsevad Tartu vald, Põltsamaa vald, Järva vald, Väike- Maarja vald, Vinni vald ja Mustvee vald. Jõgeva vald jaguneb territoriaalselt Jõgeva ja Tartu toimepiirkonna vahel, mille pindala on 1040 km².

Strateegiadokumendi "Jõgeva maakonnaplaneering 2030+" järgi on Jõgeva linn Jõgeva maakonna administratiivne keskus, mis pakub regionaalseid teenuseid, st teenuseid, mis on suunatud kogu maakonna elanike teenindamiseks. Uue valla volikogu ja valitsus asuvad Jõgeva linnas ning teenuskeskused paiknevad Palamuse ja Torma alevikus. Kõik elanikele ja asutustele suuremas mahus teenuseid osutavatest riigiasutustest omavad Jõgeval regionaalset struktuuriüksust või teeninduspunkti. Linn on maakonna- ja toimepiirkonna keskusena ühistranspordi sõlmpunkt, kuhu inimesed liiguvad igapäevaselt tööle ja kooli. Jõgeva linnas asub maakonna ainuke riigigümnaasium, haigla ja kohtumaja. Jõgeva Vallavalitsus teenindab maakonda perekonnaseisutoimingute ja spetsiifilisemate rahvastikutoimingute osas.

1.2 Rahvaarv ja asustustihedus

Jõgeva valla rahvaarv on stabiilselt kahanenud (2018. aastal oli see 13 679, 2019. aastal 13 513, 2020. aastal 13 407 ja 2021. aastal 13 329). Rahvastikuregistri andmetel elas 01.01.2022 seisuga Jõgeva vallas 13 230 elanikku, neist naisi 6894 (52,11%) ja mehi 6336 (47,89%).

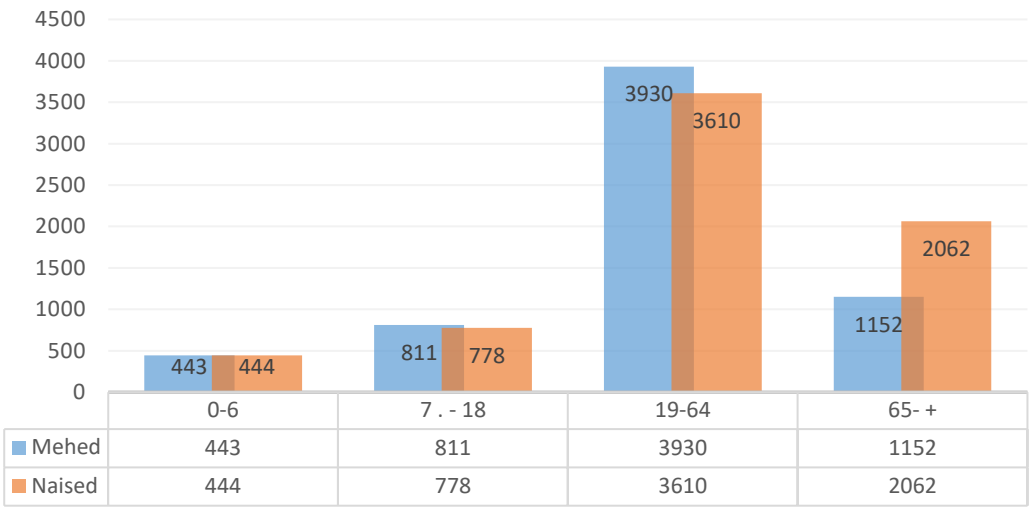

Joonis 2. Elanike vanuseline koosseisu jaotus 1. jaanuari 2021 seisuga. Allikas: Rahvastikuregister

Tabel 1. Elanike sooline jaotus vanusegruppide kaupa 1. jaanuari 2021 seisuga. Allikas: Rahvastikuregister

	0-6	7-18	19-64	65+
mehed	443	811	3930	1152
naised	444	778	3610	2062

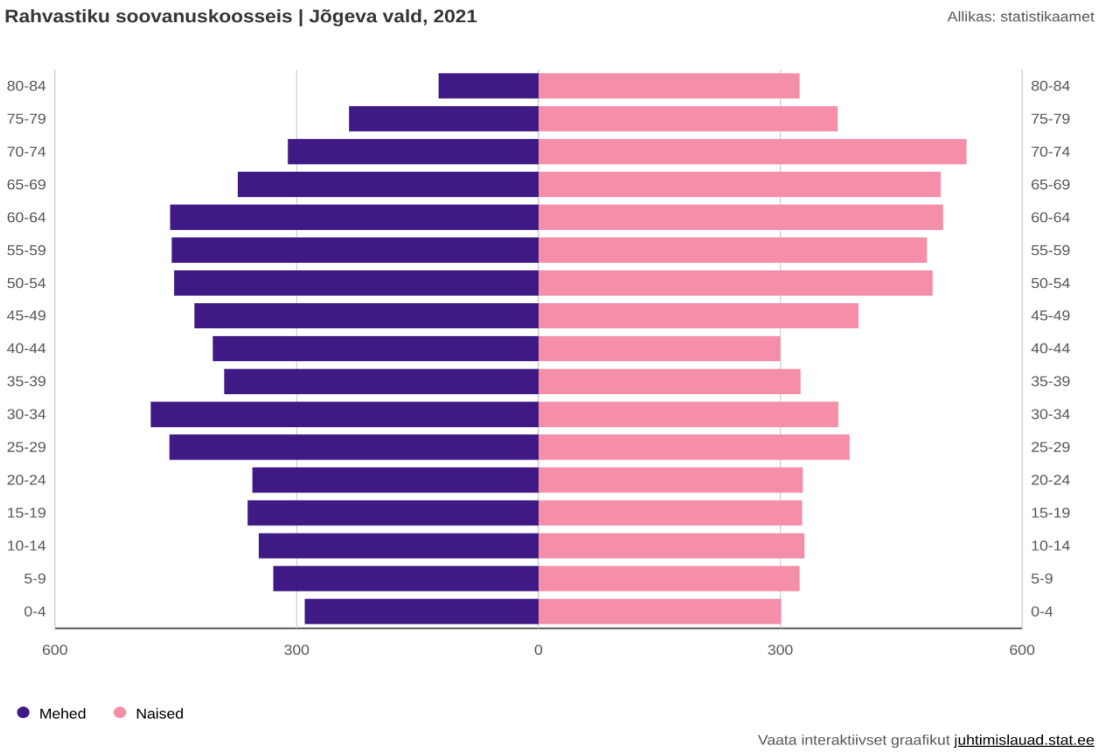

Joonis 3. Elanike vanuselise koosseisu jaotus. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet, seisuga 2021. aasta.

Tabel 2. Jõgeva valla rahvaarv asustusüksuse ja soolise jaotuse järgi. Allikas: Rahvastikuregister

Asustusüksus	**Mehed**	**Naised**	**Kokku 2022 (sulgudes 2020 arvud)**	**Muutus 2022 võrreldes 2020**
Jõgeva alevik	217	235	452 (474)	-4,6 %
Jõgeva linn	2128	2692	4820 (4893)	-1,5 %
Kuremaa alevik	125	153	278 (284)	-2,1 %
Laiuse alevik	156	176	332 (356)	-6,7 %
Palamuse alevik	185	227	412 (446)	-7,6 %
Sadala alevik	123	136	259 (272)	-4,8 %
Siimusti alevik	261	305	566 (623)	-10,1 %
Torma alevik	180	186	366 (391)	-6,4 %

Jõgeva valla suuremad külad rahvaarvult on Kaarepere (235), Kurista (230), Luua (272) ja Vaimastvere (245). Väiksemad, alla 10 elanikuga külad, on Kassivere (4), Teilma küla (8), Praaklima (8) ja Ronivere (11).

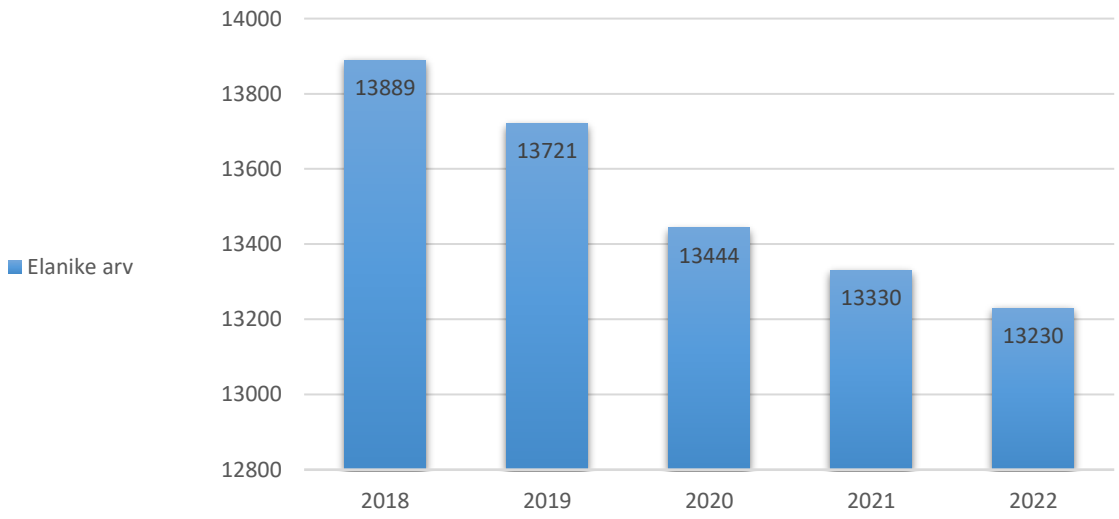

Joonis 4. Jõgeva valla rahvaarvu muutus 2018–2022. Allikas: Rahvastikuregister

Muutused elanike arvus on toimunud eelkõige madala sündimuse, elanikkonna kõrge vanuse ning väljarände tulemusena.

1.3 Keskmine brutopalk

Brutopalk on töölepingus või õigusaktis kindlaks määratud töötasu, sealhulgas majandustulemustelt ja tehingutelt makstav tasu, mille hulka on arvutatud seaduse alusel kinni peetavad maksud ja maksed. Arvesse lähevad kõik majanduslikult aktiivsed ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, kus on vähemalt üks töötaja.

Keskmine brutokuupalk on alates 2010. aastast kuni 2020. aastani olnud Eesti tasemel tõusutrendis. 2010. aastal oli see 792 eurot ja 2020. aastal oli keskmine brutopalk Eestis 1448 eurot, tõus antud perioodi jooksul 656 eurot ehk 45%. 2021. aastal oli keskmine brutopalk Eestis 1548 eurot.

1.4 Ülalpeetavate määr

Ülalpeetavate määr on mittetööealiste ehk kuni 14-aastaste ja üle 65-aastaste elanike arv 100 tööealise (15–64-aastased) elaniku kohta. Näitaja iseloomustab rahvastiku vanuskoosseisu.

Sisuliselt näitab see, mitu mittetööeas inimest tuleb 100 tööealise inimese kohta, ehk mitut inimest peab ülal pidama 100 tööealist inimest. Mida väiksem on suhe, seda väiksem on koormus töötajatel.

Aastal 2020 on Jõgeva vallas iga 100 tööealise kohta 61,7% mittetööeas ehk ülalpeetavat inimest. 2017. aastal oli see näit 56,7% ja 2019. aastal 59,4%. Seega iga tööealise elaniku kohta on ca kaks nn ülalpeetavat. See näit on Jõgeva vallas jätkuvalt kõrgem Eesti keskmisest (2017. aastal eesti keskmine 55,2 ja Jõgeva vallas 56,7) näitajast. 2021 aastal oli Eesti keskmine ülalpeetavate määr 58,2 ja Jõgeva vallas 62,8, seega jätkuvalt Eesti keskmisest kõrgem.

Tabel 3. Ülalpeetavate määr Jõgeva vallas. Allikas: Statistikaamet

Jõgeva vald	Ülalpeetava määr
2017	56,7
2018	58,3
2019	59,4
2020	61,7
2021	62,8

1.5 Tööhõive määr

Tööhõive määr näitab, kui suur osa tööealisest rahvastikust on tööga hõivatud. Andmeid kogutakse tööjõu-uuringuga. Hõivatu on isik, kes uuritaval ajal töötas ja sai selle eest tasu palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena. Hõivatu on ka töötaja, kes töötas otsese tasuta pereettevõttes, oma talus või ei teinud tööd ajutiselt.

2021. aastal oli tööhõivemäär Eestis 66,7%.

Eesti Töötukassa ei kajasta omavalitsuse täpsusega andmeid tööhõivemäära osas.

1.6 Töötuse määr

Töötuse määr näitab, kui suur osa majanduslikult aktiivsest rahvastikust ehk tööjõust on töötud.

Andmeid kogutakse tööjõu-uuringuga. Töötu on isik, kes ei tööta kusagil, kuid otsib aktiivselt tööd ja on selle leidmise korral kohe (kahe nädala jooksul) valmis tööd alustama.

2020. aastal oli töötuse määr Eestis 6,8%. Aastatel 2017 oli 5,8%, 2018 oli 5,4% ja 2019 oli 4,5, siis aastal 2020 on töötuse määr Eestis oluliselt tõusnud. Jõgevamaa andmed kajastuvad Statistikaameti andmetel Lõuna - Eesti näitajates ja need on vastavalt siis 2017. aastal 4,7%, 2018. aastal 4,9% ja 2019. aastal 4,5% ehk siis 2017. ja 2018. aastal Eesti keskmisest madalamal ja 2019. aastal Eesti keskmise näitajaga samal tasemel.

Töötus on üks terviseriskidest, mis mõjutab oluliselt elanike sotsiaalset sidusust ja eelkõige rahulolu igapäevase eluga toimetulekul.

Eesti Töötukassa andmetel oli 28. veebruari 2021 seisuga Jõgeva valla töötute arv 335, neist naisi 171 ehk 51% ja mehi 164 ehk 49%.

Enam töötuid oli vanusegrupis 25–54 eluaastat kokku (mehi ja naisi) 190 töötut ehk 57%, vanusegrupis 55+ eluaastat kokku 78 töötut ehk 23%. ning kõige vähem vanuses 16-24 eluaastat kokku 67 töötut ehk 20% .

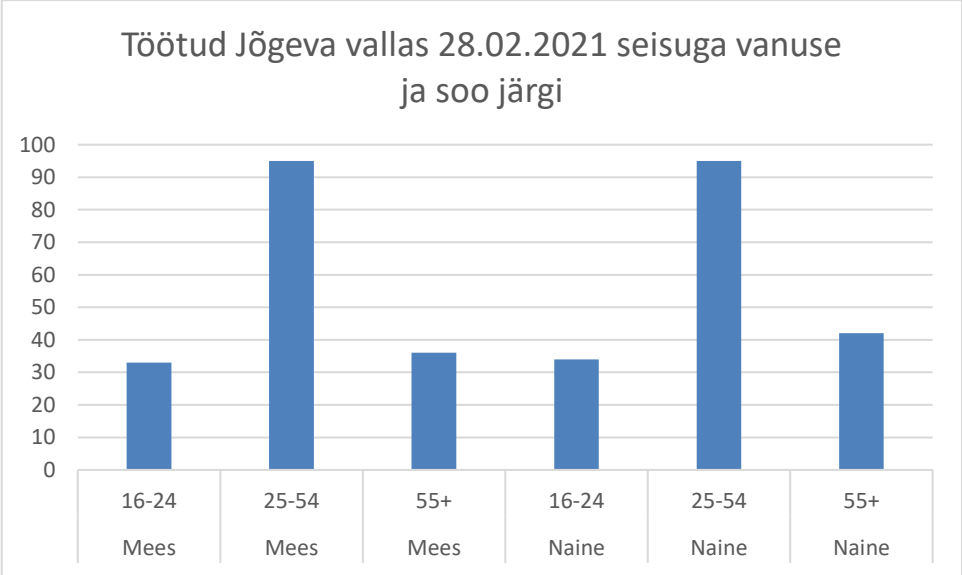

Joonis 5. Töötud Jõgeva vallas 28. veebruari 2021 seisuga vanuse ja soo järgi. Allikas: Eesti Töötukassa

Töötute arvud Jõgeva vallas Sotsiaalkindlustusameti andmetel olid: 2018. aastal – 265, 2019. aastal – 231 ja 2020. aastal – 331.

1.7 Puuetega inimesed, pensionärid

Sotsiaalvaldkonna abivajavate inimeste hulk, mis mõjutab valla eelarve planeerimist on suur.

Jõgeva valla puuetega inimeste arv kokku on 2666, mis on puuetega inimeste osakaal üldarvust 20,0%. Aastate lõikes on puuetega inimeste arv püsinud suhteliselt stabiilsena. Puuetega inimeste arvust kõrgeima osakaaluga on eakad puudega inimesed ja puuetega laste arv on aasta

aastalt langenud. Kõige rohkem on Jõgeva vallas psüühikahäirega inimesi puuetega inimeste seas.

Tabel 4. Puuetega inimeste arvud puudeliikide järgi ja raskusastmete järgi aastate lõikes. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

				sept	2020	2020	2020
	2017	2018	2019	2020	Keskmine	Raske	Sügav
Laps	207	180	146	122	45	68	9
Keele-ja kõnepuue	33	32	20	17	11	5	1
Kuulmispuue	6	4	3	3	3	0	0
Liikumispuue	10	12	13	8	6	2	0
Liitpuue	58	39	28	23	4	12	7
Muu	58	41	24	19	10	8	1
Nägemispuue	0	0	0	0	0	0	0
Psüühikahäire(v.a vaimupuue)	37	45	51	43	10	33	0
Vaimupuue	4	7	7	9	1	8	0
puudub	1	0	0	0	0	0	0
Tööealine	1 296	1 347	1 191	1 089	601	385	103
Keele-ja kõnepuue	3	3	5	6	5	1	0
Kuulmispuue	10	11	17	15	15	0	0
Liikumispuue	148	244	237	220	163	54	3
Liitpuue	304	351	296	259	107	95	57
Muu	136	126	99	80	75	5	0
Nägemispuue	9	7	8	10	4	5	1
Psüühikahäire(v.a vaimupuue)	493	462	432	419	197	187	35
Vaimupuue	175	142	97	80	35	38	7
puudub	18	1	0	0	0	0	0
Eakas	1 426	1 482	1 427	1 455	303	970	182
Keele-ja kõnepuue	0	0	0	0	0	0	0
Kuulmispuue	7	6	8	10	6	4	0
Liikumispuue	531	606	674	717	169	495	53
Liitpuue	566	578	508	486	76	326	84
Muu	113	103	84	82	36	45	1
Nägemispuue	12	11	12	12	4	6	2

Psüühikahäire(v.a vaimupuue)	153	136	124	132	11	80	41
Vaimupuue	2	1	3	4	0	3	1
puudub	42	41	14	12	1	11	0
	0	0	0	0	0	0	0
KOKKU	2 929	3 009	2 764	2 666	949	1 423	294
				sept	2020	2020	2020

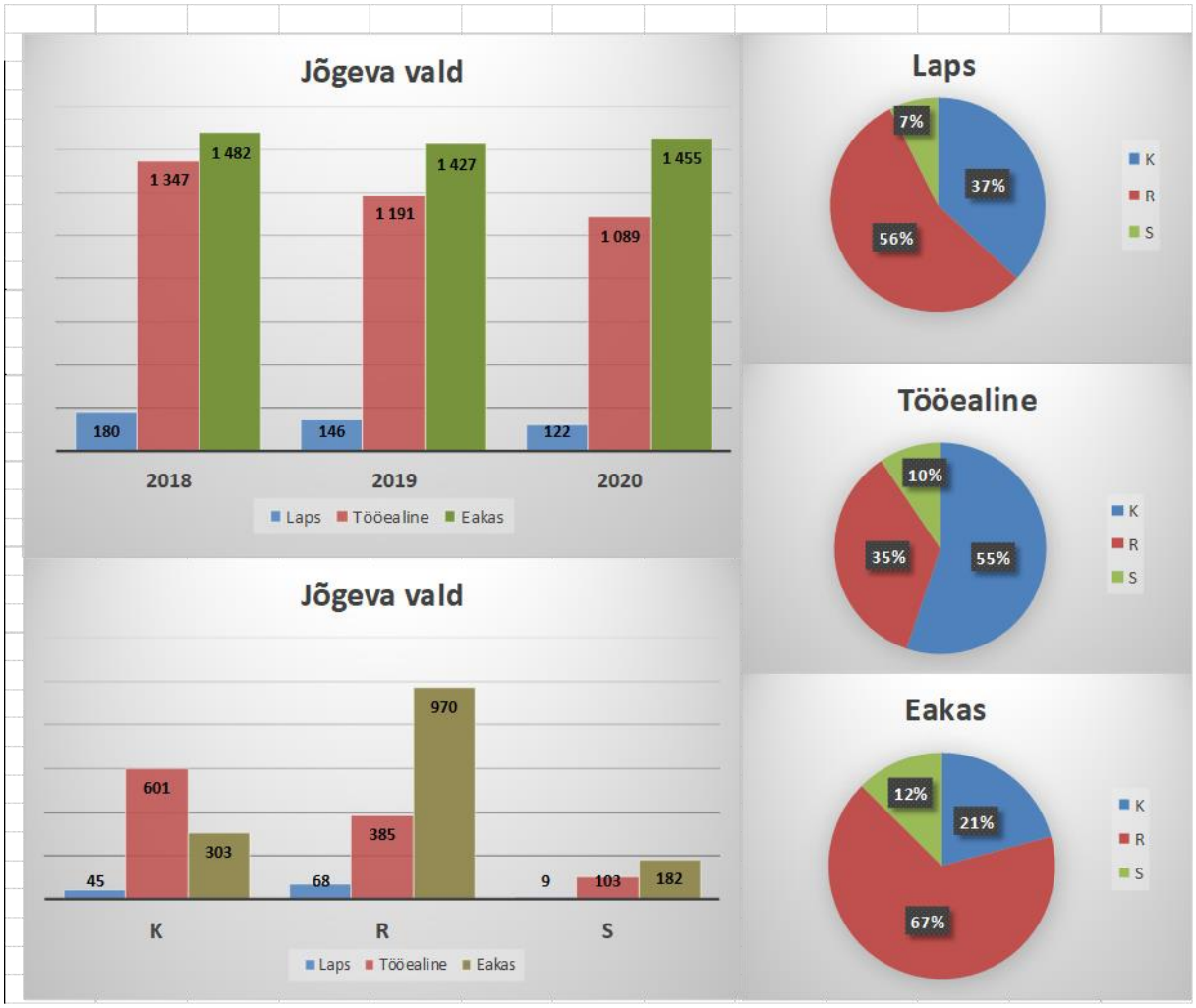

Joonis 6. Puuetega inimeste arvud, puude raskusastmete andmed tööealiste, laste ja eakate lõikes 2020. aastal. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Pensioni saajate arv Statistikaameti andmetel Jõgeva maakonnas on 8372, neist 3824 on Jõgeva valla eakad ja kogu Jõgeva valla rahvaarvu aluseks võttes on vanaduspensioni saajate osakaal üldarvust 28,5%. Keskmine vanus pensioni saajatel on Jõgeva vallas 72 eluaastat (see ka maakonnas ja Eestis 72 eluaastat) ning keskmine pensioni suurus Jõgeva vallas 520 eurot, Jõgeva maakonnas 514 eurot ja Eesti keskmine 527 eurot.

1.8 Üldandmete kokkuvõte

Jõgeva valla elanike arv on pidevas languses, kuid abivajavate inimeste osakaal kogu valla elanikest on kõrge ning kui vaadata Jõgeva valla demograafilisi andmeid, siis abivajajate arv on suhteliselt stabiilne või kasvutrendis. Eakate osakaal valla rahvastikust on järjest suurenev, mis tingib rohkem tähelepanu pöörama nende toimetulekule koduses keskkonnas ja teenuste tagamisel ning arvestama nende füüsilise ja vaimse tervisega. Kehtiva puude raskusastmega ja 65-aastaste ning vanemate elanike osakaal valla rahvastikust on ligikaudu 33%, millega tuleb sotsiaalvaldkonnal ja valla eelarve planeerimisel arvestada, sest kõrgest east ja puudest tingitud ligipääsetavuse abivajadus seisneb nii kodude kohandamisel, sotsiaaltransporditeenuse osutamise tagamisel, koduteenuse, tervishoiuteenuste ja üldhooldusteenuse ning erihooldusteenuste kättesaadavuse tagamisel. Inimeste jaoks on oluline, et sotsiaalteenused oleks piirkonnas kodulähedaselt tagatud ja valla erinevad piirkonnad oleks ühevääselt vajalike teenustega kaetud. Kõikides näitajates on Jõgeva valla näitajad Eestiga võrreldes kõrgemad, mis seab sotsiaalhoolekande korraldusele aina suuremaid ootusi nii rahalises kui ka tööjõuressursside näol.

Eesmärkide saavutamiseks tuleb arvestada kogu inimese elukaarega, põimida abimeetmeid loomulikku elukaart silmas pidades ja olemasolevaid ning uusi sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid integreerides.

2 SOTSIAALHOOLEKANNE

Sotsiaalhoolekanne on sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise või määramisega seotud toimingute süsteem, mille eesmärk on toetada inimese iseseisvat toimetulekut ja töötamist ning aktiivset osalust ühiskonnaelus, ennetades sealjuures sotsiaalsete probleemide tekkimist või süvenemist üksikisiku, perekonna ja ühiskonna tasandil.

Jõgeva valla eelarvest makstakse rahvastikuregistri järgi Jõgeva vallas elavatele inimestele sissetulekust sõltuvaid ja mittesõltuvaid toetuseid. Abivajajatele osutatakse kõiki sotsiaalhoolekandeseadusest tulenevaid sotsiaalhoolekandeteenuseid. Sotsiaaltöö korraldamisel kasutatakse üleriigilist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrit (STAR).

2021. aastaks on sotsiaalkaitsekulud kokku 2 394 316 eurot ehk 11% valla eelarve põhitegevuse kuludest, mis sisaldab endas antavad toetused 846 634 eurot, personalikulu 569 409 eurot, majandamise kulud 978 273 eurot.

Jõgeva valla eelarves kajastatakse sotsiaalkaitse kulutusi seitsme suure eelarve rea kaudu. Toome välja need aastate võrdluses Sotsiaalkindlustusameti andmete alusel võrdluses Jõgeva maakonna ja Eesti vastavate andmetega. Lisaks toome tabelis välja Jõgeva valla 2021. aasta eelarve andmed Vera programmist (raamatupidamisprogramm). Iga eelarverea võrdlustabeli all toome välja 2021. aasta eelarve vastavate ridade summad koos 2020. aasta summa muutusega ning olulisema põhjendusega.

Tabel 5. Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

aasta	2018	2019	2020	2021
Jõgeva valla summa	179444	294494	356075	419689
Jõgevamaa summa	672419	825672	981647	
Eesti summa	17312456	22530380	25859521	

Muu puuetega inimeste sotsiaalse kaitse kulud 2021. aastal summas 419689 eurot, mis on võrreldes 2020. aastaga 63 614 eurot suurem. Eelarve tõus on suurel määral seotud raske ja sügava puudega laste sotsiaalteenuste korraldamisega. Alates 1. jaanuarist 2021 on kogu raske ja sügava puudega laste teenuste vajaduse hindamine, korraldamine ja rahastamine KOV korraldada. Kahel järjestikusel aastal antakse KOV-le selleks lisavahendeid, eesmärgiga et üleminek oleks sujuvam ning puuetega laste teenuse vajadused ja mahud ei väheneks. See lahendus on väga õige, ent toob kaasa KOV-ile rahaliste vahendite tõusu teenuste osutamiseks.

Tabel 6. Muu eakate sotsiaalne kaitse. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

aasta	2018	2019	2020	2021
Jõgeva valla summa	284389	310376	346306	366000
Jõgevamaa summa	500729	619913	720592	
Eesti summa	19126726	19366130	20562521	

Muu eakate sotsiaalse kaitse kulud 2021. aastal summas 366 000 eurot, mis on võrreldes 2020. aastaga 19 694 eurot suurem. Eelarve tõusu vajadus tuleneb üldhooldusteenuse kohamaksu tõusust.

Tabel 7. Asendus- ja järelhooldus. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

aasta	2018	2019	2020	2021
Jõgeva valla summa	330354	340508	282522	336300
Jõgevamaa summa	661044	728978	630737	
Eesti summa	16888098	17788000	18431000	

Asendus- ja järelhooldusteenuse kulud 2021. aastal summas 336 300 eurot, mis on võrreldes 2020. aastaga 53 778 suurem. Asendus- ja järelhooldusteenuse korraldamiseks annab riik läbi tasandus- ja toetusfondi kohalikele omavalitsusele vastavalt STAR programmis kajastatud teenust saavate laste arvule iga aastaselt aasta summa, millele lisandub eelmiste aastate riigi poolt antava raha jääk, mida kohalik omavalitsus ära ei kasutanud.

Tabel 8. Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

aasta	2018	2019	2020	2021
Jõgeva valla summa	309413	283109	258774	313750
Jõgevamaa summa	545963	623914	604609	
Eesti summa	21693848	22964434	23514053	

Muu perekondade ja laste sotsiaalse kaitse kulud 2021. aastal summas 313 750 eurot, mis on võrreldes 2020. aastaga 54 976 eurot suurem. Eelarve tõusu vajadus tuleneb ennekõike psühholoogilise nõustamisteenuse ja sotsiaaltransporditeenuse vajaduse tõusust.

Tabel 9. Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

aasta	2018	2019	2020	2021
Jõgeva valla summa	275393	799206	128770	59070

Jõgevamaa summa	275393	799206	128770	
Eesti summa	1645373	2649047	3904323	

Eluasemekulud sotsiaalsetele riskirühmadele 2021. aastal summas 59 070 eurot, mis on võrreldes 2020. aastaga 69 700 eurot väiksem. Suur vähenemine antud kuludes tuleneb hallatava asutuse Jõgeva Valla Hoolekandekeskuse eelarvesse üle tõstmisega.

Tabel 10. Riiklik toimetulek. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

aasta	2018	2019	2020	2021
Jõgeva valla summa	103793	78253	51086	98363
Jõgevamaa summa	265930	244449	183913	
Eesti summa	17430162	16287963	16107124	

Riikliku toimetulekutoetuse kulud 2021. aastal summas 98 363 eurot. mis on võrreldes 2020. aastaga 47 277 eurot suurem. Riikliku toimetulekutoetuse summad eelarveaastaks tulevad läbi tasandus- ja toetussumma vastavalt eelmisel aastal makstud toetuste aastamahust ning vajadusel jagatakse riigi poolt täiendavaid rahalisi vahendeid, kui KOV vajadus aasta jooksul suureneb.

Tabel 11. Muu sotsiaalne kaitse sh sotsiaalse kaitse haldus. Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

aasta	2018	2019	2020	2021
Jõgeva valla summa	168058	160853	162776	40 195
Jõgevamaa summa	291313	312015	313305	
Eesti summa	11956777	15427502	16473528	

Muu sotsiaalse kaitse sh sotsiaalse kaitse haldus kulud 2021. aastal summas 40 195 eurot, mis on võrreldes 2020. aastaga 122 581 eurot väiksem. Suur vähenemine antud kuludes tuleneb hallatava asutuse Jõgeva Valla Hoolekandekeskuse eelarvesse üle tõstmisega.

Peamised sotsiaalsete probleemide allikad on madalad palgad, alkoholism, puudega ja osalise või puuduva töövõimega isikute suur arv, noorte lahkumine linnadesse, perevägivald, koolikohustuse mittetäitmine, elanikkonna vananemine, madal sündimus. Sotsiaalsete probleemide rõhuasetus on piirkonniti erinev.

Sotsiaaltöö korralduses on kolm suunda: lastekaitse, sotsiaalteenused ja -toetused.

2.1 Sotsiaalteenused

Sotsiaalteenus on isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus.

Töökorralduse eesmärgiks on tagada kodanikele esmane sotsiaalabi ja teavitus sotsiaalabi võimaluste kohta, kodanike abistamine sotsiaalabi või teenuste saamiseks vajalike dokumentide vormistamisel, probleemsete perede külastamine, abi osutamine juhtumikorralduse ja/või jõustamise meetodil, toiduabi jagamine, sotsiaaltöö alase info kogumine ja vahendamine, koduteenuse korraldamine, sh kliendi hooldusvajaduse hindamine, isiku abistamine igapäevase toimetuleku tagamiseks ja isiku toimetuleku toetamine, toetavate tugiteenuste korraldamine ja osutamine, mis on juhtumipõhised ja vajadustest lähtuv (abi matuste korraldamise asjaajamisel, pesu pesemise korraldamisel jm), saatja teenus.

Teenuste valdkonnas töötab peaspetsialist, üks vanemspetsialist, kolm spetsialisti. Teenuste taotlusi menetlevad ka Torma ja Palamuse Teenuskeskuse spetsialistid. Antud spetsialistide arv on põhjendatud ning arvestades valdkonna spetsialiseerumist vajalik.

Jõgeva vald korraldab järgmisi sotsiaalteenuseid nagu koduteenus, väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus, tugiisikuteenus, täisealise isiku hooldus, isikliku abistaja teenus, varjupaigateenus, turvakoduteenus, sotsiaaltransporditeenus, eluruumi tagamise teenus, võlanõustamisteenus, lapsehoiuteenus, asendushooldusteenus, järelhooldusteenus, erialaspetsialisti nõustamisteenus, perenõustamisteenus, kriisiabi, tugirühmad ja tugiprogrammid, rehabilitatsiooniteenus, sõltuvusravi, toiduabi, viipekeeleteenus, häirenuputeenus. Lisaks eestkosteülesannete täitmine.

Kõikide sotsiaalteenuste vajadus tuleneb abivajaja abivajaduse hindamisest.

2.1.1 Ülevaade osutatud sotsiaalteenuste mahtudest

Raske ja sügava puudega lastele osutati sotsiaalteenuseid kokku summas 73 750,10 eurot, millest 34 393,00 eurot tuli tasandus- ja toetusfondi rahastusest.

Tabel 12. Sotsiaalteenused sügava või raske puudega lastele (tasandus- ja toetusfondi eraldus). Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Teenus	Laste arv	2018 summad	Laste arv	2019 summad	Laste arv	2020 summad	Laste arv	2021 summad
lapsehoiuteenus	29	15297,00	7	2814,00	5	2010,00	9	15876,5
tugiisikuteenus	10	11277,00	16	30572,00	20	26998,00	17	56571,50
rehabilitatsiooniteenus	2	400,22	1	70,50	1	96,16	0	0
nõustamisteenus	29	9731,60	8	918,60	7	5175,20	1	100,00
sotsiaaltransporditeenus	6	2146,27	8	2068,54	12	2822,94	3	1544,60

muud teenused	1	569,60	4	9755,42	2	4800,00	2	14516,10

Võlanõustamisteenuse eesmärk on abistada isikut tema varalise olukorra kindlakstegemisel, võlausaldajaga läbirääkimiste pidamisel ja nõuete rahuldamisel, vältida uute võlgade tekkimist toimetulekuvõime parandamise kaudu ning lahendada muid võlgnevusega seotud probleeme. Võlanõustamisteenuse vajadus on püsinud stabiilsena, kuid nõustamise sisuline osa on muutunud keerukamaks ja juriidilisemaks.

Igapäevatöös tuleb ette olukordi, kus võlanõustamisteenus käigus pannakse kokku kõik vajalikud dokumendid, et abivajaja saaks pöörduda kohtusse kas siis pankrotimenetlusega või võlgade ümberkujundamise sooviga, kuid abivajaja ise ei ole ilma juriidilise abita võimeline selles protsessis osalema. Selliste situatsioonide jaoks on vajalik korraldada KOVil õigusabiteenus oma eelarvelistest vahenditest.

Võlanõustamisteenuse kvaliteetseks osutamiseks on vajalik tagada vastava ametniku täiendkoolitustel osalemine. Võlanõustamisteenuse pöördumiste peamised põhjused on välja toodud allolevas tabelis.

Tabel 13. Võlanõustamisteenus ja põhjused. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Võlanõustamisteenus				
Põhjused	2018	2019	2020	2021
üüri ja kommunaalmaksete võlg	6	3	2	2
SMS laen	5	9		13
Trahvid	2	0	17	2
muud võlad ja kohustused	1	1	2	3
mitme probleemiga võlg	4	5		8

Koduteenuse eesmärk on täisealise isiku iseseisva ja turvalise toimetuleku tagamine kodustes tingimustes, säilitades ja parandades tema elukvaliteeti.

Koduteenust osutati 2021. aastal kokku 124 isikule kogumahus 4643 tundi. Aasta alguse seisuga oli teenusel 95 klienti, aasta jooksul lisandus 29 klienti. Aasta lõpuks oli teenuselt lahkunud 29 inimest: 13 surma läbi, üheksa läksid ööpäevaringsele üldhooldusteenusele ja ülejäänud enam abi ei vajanud, kas siis tervise paranemise või lähedaste parema hoolitsuse tõttu. Koduteenuse vajadus on kasvutrendis ning üheks oluliseks põhjuseks on vananev elanikkond ja sotsiaalhoolekande korralduse põhimõte – ennekõike pakkuda abivajajale kodustes tingimustes teenuseid.

Kulutused koduteenusele kokku olid 86522,43 eurot, millest kliendi omaosalust 14410,88 eurot ja valla eelarvest 72111,55 eurot. Keskmised kulutused ühe teenusetunni kohta olid 18,64 eurot.

Tabel 14. Koduteenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Koduteenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Isikud kokku	93	113	127	124
kogumaht tundides	6456	8294	4120	4643

Väljaspool isiku kodu osutatava üldhooldusteenuse eesmärk on turvalise keskkonna ja toimetuleku tagamine täisealisele isikule, kes terviseseisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes ajutiselt või püsivalt iseseisvalt toime tulla ja kelle toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega.

Väljaspool isiku kodu osutatava üldhooldusteenuse hind 2021. aastal on keskmiselt 950 eurot, millest üldjuhul tasub teenuse vajaja oma osa pensioni suuruses, siis tema ülenejad või alanejad sugulased oma osa ning siis kohalik omavalitsus puudujääva osa. Probleemiks on väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse vajajate kasv ning perekonna seadusest tulenevate kohuslaste maksevõimetuse tõus. Jõgeva valla panus on keskmiselt 350 eurot kuus ühe inimese kohta. Üldhooldusel on 105 inimest, kelle osas tasutakse puudujääv osa Jõgeva valla eelarvest.

2021. aastal asus üldhooldusteenuselt erihooldusteenusele 2 klienti. Üldhooldusteenuse osutamine lõpetati seoses isiku poolt hooldusteenuse lepingu lõpetamisega (oma koju tagasi) 1 kliendil ning aasta jooksul suri 23 (2020 aastal 15) klienti.

Tabel 15. Üldhooldusteenused. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Üldhooldusteenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Hoolekandeasutusi, kus valla osalusega kliendid on kokku	16	18	20	23
Isikuid valla osalusega kokku	103	72	103	105
teenuse kogumaksumus pärast isiku omaosaluse tasumist	298322,50	315027,94	335926,46	388451,11

Tugiisikuteenuse eesmärk on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi. Kõrvalabi seisneb juhendamises, motiveerimises ning isiku suurema omavastutuse võime arendamises.

2021. aastal osutati tugiisikuteenust 18 isikule, neist 17 puudega lapsele ja muu olukorra tõttu ning 1 puudega täiskasvanule. Kulutused teenusele kokku 57040,50 eurot.

Tabel 16. Tugiisikuteenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Tugiisikuteenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
puudega lapsed	11	13	22	17
puudega täiskasvanud	2	4	4	1
isikuid kokku	13	17	26	18
teenuse kogumaksumus	26483,75	49805,75	30109,00	57040,50

Isikliku abistaja teenuse eesmärk on suurendada puude tõttu füüsilist kõrvalabi vajava täisealise isiku iseseisvat toimetulekut ja osalemist kõigis eluvaldkondades.

2021. aastal osutati isikliku abistaja teenust 2 liikumispuudega kliendile mahus 191,50 tundi ja 1 nägemispuudega kliendile mahus 164 tundi. Kulutused teenusele olid 2021. aastal 2775,75eurot, mis tasuti valla eelarvest.

Tabel 17. Isikliku abistaja teenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Isikliku abistaja teenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Isikliku abistaja teenus	3	4	5	3
teenuse kogumaksumus	3449,5	8700,30	8785,32	2775,75

Eluruumi tagamise teenuse eesmärk on eluruumi kasutamise võimaluse kindlustamine isikule, kes ei ole sotsiaalmajanduslikust olukorrast tulenevalt võimeline enda ja oma perekonna vajadustele vastavat eluruumi tagama.

2020. aasta alguse seisuga oli teenust saanud elanike arv 82 inimest, aasta jooksul lisandus 10 inimest. Aasta lõpuks oli teenuselt lahkunud 20 inimest: 5 surma, eraelamispinnale 8 inimest, hoolekandeasutusse ööpäevaringsele teenusele 6 inimest. Sotsiaalpinnal elavate elanike arv aasta lõpuks 72 inimest.

Eluruumi tagamise teenuse osutamiseks vajab sotsiaalosakond keskelt läbi 130 teenuskohta üle valla. Need teenuskohad võivad olla kortermajades valla omandis olevates korterites. Vajalik on olemasolevate teenuskohtade sanitaarremondi tegemine. Kaks korterit peaks olema eriolukordade lahendamiseks, näiteks tulekahjujärgselt inimeste paigutamiseks. Igapäevatöö käigus on selgunud, et eluruumi tagamise teenuse jaoks oleks vaja nii nimetatud sotsiaalmaja

tüüpi teenuse osutamise kohti, kus saame tagada ka öise valve ning päevase täiendava sotsiaalnõustamise teenuse ning tegevused.

2021. aasta alguse seisuga oli teenust saanud elanike arv 72 inimest, aasta jooksul lisandus 17 inimest. Aasta lõpuks oli teenuselt lahkunud 15 inimest: 2 surma, eraelamispinnale 3 inimest, hoolekandeasutusse ööpäevaringsele teenusele 6 inimest. Elanike arv teenusel oli aasta lõpuks 74 inimest.

Tabel 18. Eluruumi tagamise teenus. Allikas: Jõgeva vallavalitsus, sotsiaalosakond

Eluruumi tagamise teenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Eluruumi tagamise teenus	102	82	72	74

Sotsiaaltransporditeenuse eesmärk on võimaldada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puudega isikul, kellel puue takistab isikliku või ühissõiduki kasutamist, kasutada transpordivahendit tööle või õppeasutusse sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks.

Sotsiaaltransporditeenust osutati 2021. aastal 234 (2020 aastal 173) inimesele kokku 1548 (2020 aastal 345) korral. Teenuse kogumaksumus oli 25440,95 eurot, millest isikud ise tasusid kokku 9004,31 (2020 aastal 3821,26) eurot ja vald 16436,64 (2020 aastal 9066,14) eurot.

Koolis käimiseks kasutas sotsiaaltransporti 10 last ja üks täiskasvanu. Peale kooliga seotud transpordi kasutati teenust avalike teenuste saamiseks: eriarstide ja terapeutide vastuvõtul käimiseks, hoolekandeasutustesse kolimiseks, üks isik ka hobiga seotud sõitude tegemiseks. Neli inimest vajasid spetsiaalselt kohandatud transporti.

Tabel 19. Sotsiaaltransporditeenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Sotsiaaltransporditeenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
teenuse saajaid	38	71	173	234
teenuse kogumaksumus	6935,37	16288,83	12887,40	16436,64

2020. aastal osutati füsioteraapiateenust 1 raske puudega lapsele ja 1 keskmise puudega lapsele summas 320,76 eurot. 2021. aastal teenust ei vajatud.

Tabel 20. Füsioteraapiateenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Füsioteraapiateenus	2018	2019	2020	2021
lapsi kokku	1	1	2	0

lapsed - teenuse kogumaksumus	268,32	70,50	320,76	0
täiskasvanud kokku	1	0	0	0
täiskasvanud - teenuse kogumaksumus	111,5	0	0	0

2021. aastal osutati perenõustamise teenust 3 perele, kokku 37 tundi ja kogumaksumusega 1425,00 eurot.

Tabel 21. Perenõustamise teenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Perenõustamise teenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
pered kokku	7	4	7	3
teenuse kogumaksumus	2159,00	1260,00	1155,00	1425,00

2021. aastal osutati viipekeele tõlketeenust 1 raske puudega kliendile 1 tundi ning summas 43,88 eurot. Kirjutustõlke teenust osutati 1 raske puudega kliendile 4,5 tundi. Summas 495 eurot. Teenust osutas Viipekeeletõlkide OÜ.

Tabel 22. Viipekeele tõlketeenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Viipekeele tõlketeenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
isikud kokku	1	3	2	1
teenuse kogumaksumus	70,77	683,40	794,10	43,88

2021. aastal osutati psühholoogilise nõustamise teenust 20 inimesele, 142,5 tundi, summas 7121,41 eurot.

Tabel 23. Psühholoogilise nõustamise teenus. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Psühholoogilise nõustamise teenus	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
isikud kokku	9	7	24	20
teenuse kogumaksumus	1788,60	1754,00	6872,00	7121,41

Tervise Arengu Instituut (TAI) viib iga kahe aasta järel läbi tervisekäitumise uuringut 16-64 aastaste elanike seas. 2020. aasta uuringu tulemustest selgub, et oma tervist hindas heaks või üsna heaks 57% Eesti inimestest, mis on 7% võrra rohkem kui kaks aastat tagasi. Samas pole muutunud oma tervisele halva hinnangu andnud elanike, nagu ka pikaajaliste terviseprobleemide ega haigusest tingitud tegevuspiirangute osakaal.

Haiguse tõttu töölt või koolist puudumisi ning töövõimetuspensioni või toetuste saajaid oli veidi enam kui kaks aastat tagasi. Sarnast ülevaadet Eesti rahvastiku tervise põhinäitajatest on tehtud juba 1990. aastast alates.

Viimase kahe aasta võrdlus ühe probleemina toob välja, et Eesti inimesed tajuvad oma vaimset tervist varasemast halvemana. Uuring viidi läbi 2020. aasta märtsist juunini, mistõttu kajastub selles koroonaviirusest tingitud eriolukorra mõju. Võrreldes 2018. aasta uuringuga oli 2020. aasta kevadel oluliselt suurenenud stressi tunnetamine naiste seas.

Ennast õnnetuna või masenduses tundis 23% vastajatest kahe aasta taguse 17% asemel ja siin oli tõus näha nii meestel kui ka naistel. „Enesetapumõtete esinemine eelkõige nooremate naiste seas on sagenenud, samuti on suurenenud rahustite ja antidepressantide kasutus elanikkonnas tervikuna

Vaimne tervis

- Üsna tihti või peaaegu alati tundis üleväsimust 44,9% ja rohkem kui tavaliselt või talumatut stressi koges 21,1% vastanutest. Stressi tajumine oli suurem naiste seas, kellest seda täheldas 24% (vs 20,7% 2018.a)
- Viimase 30 päeva jooksul tundis masendust või õnnetu olemist 23,0% vastanutest (17,4% 2018. aastal). Kahe aastaga on masendustunde levimus suurenenud nii meestel kui ka naistel enamikes vanuserühmades
- Enesetapumõtteid on viimase 12 kuu jooksul olnud 8,1% vastanutest (5,7% 2018.a). Suurim on kasv noorte naiste (16-24 a) vanuserühmas (26,0% 2020.a vs. 14,0% 2018.a)
- Suurenenud on rahustite või antidepressantide kasutus: 14,7% 2020. a vs. 11,3% 2018. a.

Joonis 7. 16 – 64 aastased, kes tunnevad end masenduses või õnnetuna.

Nagu ka uuringust välja tuli on psühholoogilise nõustamisteenuse vajadus oluliselt tõusnud ka Jõgeva vallas. Kuigi meie teenuse osutamise andmed puudutavad eelkõige lapsi, kuid igapäevatöös näeme suurenevat vajadust täisealiste inimeste psühholoogilise abi järele.

Alates 2019. aasta detsembrist töötab Jõgeva valla laste kuni 18- aastaste jaoks vaimse tervise õde. 2020. aastal käis vastuvõtul 320 last, nende seas on ka tagasikutsutavad lapsed. Vastuvõtud toimusid igal nädala ühel päeval ja keskelt läbi oli 7 last ühe päeva vastuvõtul. Eriolukorra tingimustel toimusid nõustamised kokkusaamisega, telefoni ja veebi teel. 2020 aastal alustasime koostöös Sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikumi Laste- ja noorte psühhiaatriaosakonnaga ka laste psühhiaatri vastuvõtte Jõgeva linnas. Sama teenus on vajalik koostöös kliinikumiga arendada täisealistele. Laste vaimse tervise õe teenus on arendatud välja maakonna põhiseks teenuseks. Täisealiste vaimse tervise õe teenuse arendus on valmis, puudu on vaid teenuse osutaja ehk täisealiste vaimse tervise õde.

Parkimiskaarte keskmise, raske ja sügava liikumis- või nägemispuudega inimestele väljastati 2021. aastal 124 kaarti.

Rehabilitatsiooniteenust osutati 1 sügava puudega kliendile ja 1 raske puudega kliendile kokku summas 780,00 eurot.

Õendus-põetus teenust osutati 3 kliendile summas 747,40 eurot ja raviteenust 1 isikule, summas 164,42 eurot.

Varjupaigateenust 2021. aasta jooksul 13 mehele ja 6 naisele. Varjupaigateenust osutati ilma sissetulekuta 1 isikule, summas 77,50 eurot.

Annetatud toiduabi jagati enim puudust kannatavatele inimestele 93 isikule kaasa arvatud nende pereliikmed. Toiduabi jagamisel tehakse koostööd Jõgeva Toidupangaga.

Puuetega inimeste eluasemete füüsiline kohandamine raames saime 2019. aasta projekti alusel õiguse 30 kohanduse teostamiseks summas 146 564, millele lisandus juurde KOV omaosalus 21 985,00 eurot. 2019. aastal kohandati 5 liikumis- ja nägemispuudega inimese kodu. Enamik töid olid vannitubade kohandamised, kuid paigaldati ka kortermajja platvormtõstuk. Tööd jätkuvad ning 2020. aastal oli võimalus juurde taotleda 5 kodukohandust (toetati 9) kogusummaga 39 581,00 ja KOV omaosalus 5 937,15 eurot. 2020. aastal kohandati nägemis- ja liikumispuudega inimestele 23 vannituba ja paigaldati 1 platvormtõstuk. Kokku 107 276 euro eest. Kogu projekti perioodil kokku saame kohandada 39 kodu kogusummas 236052,15 eurot. Pärast projekti lõppu oleme jätkanud puuetega inimeste eluaseme füüsilise kohandamisega vastavalt sotsiaalhoolekandeseaduses sätestatule.

Jõgeva Vallavalitsuse eestkostel on 49 täisealist isikut. MTÜ Eesti Eestkostekorraldus on eeskostjaks 10-le valla elanikule ja 49-le valla elanikule on määratud eeskostjaks füüsiline isik (sugulane, lähedane). Füüsiline isik on eeskostjaks 9-le valla lapsele ja vald on eeskostjaks 10 -le lapsele.

Eestkostja ülesandeks on isiku esindamine igasugusel asjaajamisel, õigustoimingute ja muude tehingute tegemisel. Eestkostetava vara valitsemine, sotsiaalteenuste, rehabilitatsiooni, ravi ja igapäevaelu korraldamine ning lisaks kohtule eestkostja aruande ja eestkoste vajaduse arvamuse esitamine.

Eestkoste ülesannete täitmise suurimaks probleemiks on eestkostetavatega töö sidumine ühele ametnikule ehk puhkuste ja haiguste perioodil ei ole võimalik tagada asendusi. See on tingitud erinevate asutuste (pangad) jäigast töökorraldusest, millest on aastaid räägitud ka riiklikul tasandil, kuid häid lahendusi siiani pole leitud.

2.1.2 Jõgeva Valla Hoolekandekeskus

Jõgeva Valla Hoolekandekeskus on Jõgeva Vallavalitsuse hallatav asutus, mis alustas oma tegevust 1. jaanuaril 2021.

Jõgeva Valla Hoolekandekeskuse eesmärgiks on Jõgeva valla elanike toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abi osutamine ja sotsiaalsete erivajadusega isikute sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine.

Jõgeva Valla Hoolekandekeskuse teenuste osutamine toimub koostöös valla sotsiaalosakonnaga. Sotsiaalosakond selgitab välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi. Abivajaduse väljaselgitamisel lähtutakse terviklikust lähenemisest isiku ja perekonna abivajadusele võttes arvesse isiku toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid, sealhulgas:

- isiku personaalse tegevusvõimega seonduvaid asjaolusid;
- isiku füüsilise ja sotsiaalse elukeskkonnaga seonduvaid asjaolusid.

Sotsiaalteenuse vajaduse ja vajaliku teenuse ulatuse ning teenuse osutamise sageduse üle otsus tehakse sotsiaalosakonna juhataja otsusega.

Esialgne eelarve on summas 433 308 eurot, mida kavandatakse erinevate sotsiaalteenuste osutamiseks. Sellest eelarvest on arvestatud personalikuludeks 338 848 eurot ja majandamiskuludeks 94 460 eurot. Tegelikud eelarve vajadused selguvad esimese tööaasta käigus ning vajadusel muudetakse 2021. aasta lisa eelarvetega. Ka järgnevatel aastatel võib planeeritav eelarve maht vajada aastasiseseid muutusi ja need on otseselt tingitud sotsiaalteenuse osutamise mahtude tõusuga (koduteenus, sotsiaaltransporditeenus) ning teenuste vajaduse arenguga.

Jõgeva valla hoolekandekeskuse koosseisus on juhataja, sotsiaaltöötaja, kogukonnas elamise teenuse osutamiseks 4 tegevusjuhendajat, toetatud elamise teenuse osutamiseks 1 tegevusjuhendaja, koduteenuse osutamiseks 4 hooldustöötajat, valla 7 piirkonnas erinevate sotsiaalteenuste osutamiseks (koduteenus, sotsiaaltransporditeenus, nõustamisteenus) 7 piirkonna sotsiaalhooldustöötajat, varjupaigateenuse osutamiseks 3 valvetöötajat, majandustöötaja ja taaskasutuskeskuse töötaja. 2021. aasta jooksul selgub, kas hoolekandekeskuse koosseis vajab muudatusi. Suure tõenäosusega vajatakse täiendavalt sotsiaaltöötaja ametikoha loomist ning majandustöötaja töökoormuse 0,5 tõstmist 1,0 koormusele.

Jõgeva valla hoolekandekeskus osutab järgmisi sotsiaalteenuseid:

- piirkonna sotsiaalhooldustöö;

Piirkonna sotsiaalhooldustöö eesmärgiks on tagada kodu lähedal kodanikele esmane sotsiaalabi ja teavitus sotsiaalabi võimaluste kohta, kodanike abistamine sotsiaalabi või toetuste saamiseks vajalike dokumentide vormistamisel, probleemsete perede külastamine, abi osutamine juhtumikorralduse ja/või jõustamise meetodil, toiduabi jagamine, sotsiaaltöö alase info kogumine ja vahendamine, koduteenuse korraldamine, sh kliendi hooldusvajaduse hindamine, isiku abistamine igapäevase toimetuleku tagamiseks ja isiku toimetuleku toetamine, toetavate tugiteenuste korraldamine ja osutamine, mis on juhtumipõhised ja vajadustest lähtuv (abi matuste korraldamise asjaajamisel, pesu pesemise korraldamisel jm), saatja teenus. Piirkonna sotsiaalhooldustöö korraldus on jagatud seitsmesse valla piirkonda. Igal piirkonna sotsiaalhooldustöötajal on oma vastuvõturuum suuremas asulas (Kuremaa, Laiuse, Jõgeva alevik, Vaimastvere, Siimusti, Kaarepere, Sadala, Saduküla), kus toimub kodanike vastuvõtt kahel päeval nädalas.

- igapäevaelu toetamise teenus;

Igapäevaelu toetamise teenuse eesmärk on isiku parim võimalik iseseisev toimetulek ja areng psühhosotsiaalse toimetuleku toetamise, igapäevaelu toimetulekuoskuste ja tööoskuste kujundamise ning isiku lähedaste ja isikuga koos elavate isikute nõustamise kaudu.

Vastavat teenust osutab arengukava koostamise ajal MTÜ Torma Valla Sotsiaalkeskus, kuid 2021. aasta jooksul peetakse läbirääkimisi tänase teenuseosutaja ja Sotsiaalkindlustusametiga teenuse ülevõtmiseks hoolekandekeskuse koosseisu koos 2 tegevusjuhendajaga.

- toetatud elamise teenus;

Toetatud elamise teenus on isiku sotsiaalse toimetuleku ja integratsiooni toetamine koos juhendamisega majapidamise ja igapäevaelu korraldamises, et tagada isiku võimalikult iseseisev toimetulek iseseisvalt elades.

Toetatud elamise teenust osutatakse Torma alevikus (10 klienti) ja Jõgeva linnas (7 klienti) kokku 17 kliendile. Vajadus teenuse järgi on suurem ning hoolekandekeskus koostöös Sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldajaga laiendavad teenuse saajate arvu ennekõike kodus elavate psüühilise erivajadusega klientidele. Toetatud elamise teenuse osutamiseks on vaja tegevusjuhendajaid 10 kliendi kohta üks töökoht. Tänases struktuuris on 1 tegevusjuhendaja 17 kliendile ehk vajadus on 1 tegevusjuhendaja ametikoha juurde loomiseks.

- kogukonnas elamise teenus;

Kogukonnas elamise teenus on isiku põhivajaduste rahuldamiseks ja arenguks soodsa peresarnase elukorralduse loomine koos majutuse ja toitlustamisega, et suurendada isiku iseseisvat toimetulekut ja arendada igapäevaelu tegevuste korraldamise oskusi ühistes tegevustes osalemise kaudu.

Kogukonnas elamise teenust osutatakse Torma alevikus 20-le kliendile. Antud teenuse vajadus on Jõgeva vallas suurem, kuid kogukonnas elamise teenuse osutamiseks on vaja renoveerida või ehitada hoone, mis vastaks teenuse osutamise tingimustele.

Loetletud kolme teenuse osutamise teenuskohtade loomise arenguvajadus tuleneb Sotsiaalkindlustusameti statistikast, kus näeme, et Jõgeva vallas 2020. aasta andmetel elab psüühikahäirega inimesi kokku 594 ja vaimupuudega inimesi kokku 93.

- koduteenus;

Teenus on suunatud inimestele, kes vajavad tervise, tegevusvõime või elukeskkonna tõttu kõrvalabi kodustes toimetustes ja väljaspool kodu asjaajamisel, v.a füüsilist kontakti vajav abistamine. Koduabi tähendab ennekõike abi igapäevaelu toimingutes, nagu toiduainete, tööstuskaupade ja ravimite ostmine inimese elukohale lähedal asuvast kauplusest ja apteegist, abistamine kütmisel, eluaseme korrastamisel (koristamine, akende pesemise korraldamine), riiete korrastamine (triikimine, pesemine või pesemise korraldamine, parandamine), abistamine toidu valmistamisel ning saatmine asjaajamisel. Koduteenuse sisu ja osutamise aeg sõltub abivajadusest.

Koduteenuse klientide arv ühele töötajale on 8-10 inimest. Teenust vajavate inimeste lisandumisel on vajalik juurde võtta lisatöötaja.

Koduteenusele on kehtestatud tunnihind, mis on 3,50 eurot tund. Keskmised kulutused ühe teenusetunni kohta olid 2020. aastal 15,09 eurot.

- isikliku abistaja teenus;

Teenuse osutamisel abistatakse teenuse saajat tegevustes, mille sooritamiseks vajab isik puude tõttu füüsilist kõrvalabi. Isiklik abistaja aitab isikut tema igapäevaelu tegevustes, nagu

liikumisel, söömisel, toidu valmistamisel, riietumisel, hügieenitoimingutes, majapidamistöödes ja muudes toimingutes, milles isik vajab juhendamist või kõrvalabi.

Antud teenuse osutamine planeeritakse täisealistele isikutele ning koostöös sotsiaalosakonnaga leitakse teenuse osutaja, kellega hoolekandekeskus sõlmib käsunduslepingu.

- tugiisikuteenus;

Tugiisikuteenuse eesmärk on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi. Kõrvalabi seisneb juhendamises, motiveerimises ning isiku suurema iseseisvuse ja omavastutuse võime arendamises.

Antud teenuse osutamine planeeritakse täisealistele isikutele ning koostöös sotsiaalosakonnaga leitakse teenuse osutaja, kellega hoolekandekeskus sõlmib käsunduslepingu.

- varjupaigateenus;

Varjupaigateenuse eesmärk on ajutise ööbimiskoha võimaluse kindlustamine täisealisele isikule, kes ei ole võimeline endale ööbimiskohta leidma. Ajutises ööbimiskohas peab olema tagatud voodikoht, pesemisvõimalus ja turvaline keskkond.

- sotsiaaltransporditeenus;

Sotsiaaltransporditeenuse eesmärk on võimaldada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puudega isikul, kellel puue takistab isikliku või ühissõiduki kasutamist, kasutada tema vajadustele vastavat transpordivahendit tööle või õppeasutusse sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks.

Antud teenuse osutamiseks on hoolekandekeskusel olemas autod. 2020. aasta töökorralduse alusel vajavad piirkonna sotsiaalhooldustöötajad oma igapäevase töö tegemiseks autot. Hetkel kasutavad kahe piirkonna sotsiaalhooldustöötajad ristkasutusena ühte autot, mis tekitab ebavõrdse teenuse osutamise võrreldes viie ülejäänud piirkonnaga. Autode kasutamise vajadusele tuginedes on vajalik soetada veel üks auto piirkonna sotsiaalhooldustöö korraldamiseks.

Teenust osutavad peamiselt piirkonna sotsiaalhooldustöötajad, kui ka eraldi sotsiaaltransporditeenuse osutaja. Sotsiaaltransporditeenuse osutamiseks on kehtestatud hind 0,50 eurot km eest, kuid kõik vajalikud sõidud mida piirkonna sotsiaalhooldustöötajad teevad ei ole otseselt sotsiaaltransporditeenuse osutamine. Lisaks teostatakse kodukülastusi ning reageeritakse kiirelt abivajava inimese juurde minemisel, mis ei ole sotsiaaltransporditeenuse hinna kehtestamisega seotud vaid üldise sotsiaalabi osutamisega.

- eluruumi tagamise teenus;

Eluruumi tagamise teenuse eesmärk on eluruumi kasutamise võimaluse kindlustamine isikule, kes ei ole sotsiaalmajanduslikust olukorrast tulenevalt võimeline enda ja oma perekonna vajadustele vastavat eluruumi tagama.

Eluruumi tagamise teenust osutatakse 2021. aastal 28 inimesele Jõgeva linnas, Jaama 2b asuvas hoones, mida nimetatakse Sotsiaalmajaks, kus on tagatud sotsiaalnõustamisteenus ja öine valve. Selle integreeritud teenuse järele on vajadus, kuid selleks vajame renoveeritud ruume erinevatesse valla piirkondadesse.

- isikliku hügieeni tagamise teenus (pesupesemine, pesemisvõimalus);
- sotsiaalnõustamise teenus;
- tööharjutuse teenus;

Tööharjutuse teenuse eesmärgiks on vajadusel pakkuda teenust hoolekandekeskuse heakorra töödel ja väiksemate remonttööde (värvimine jne) tegemisel, mitte dubleerida Eesti Töötukassa kaudu pakutavaid tööharjutusteenuseid. 2022. aastal on planeeritud selle teenuse arendamisega tegeleda.

muud teenused, mida osutatakse isiku abivajadusest tulenevalt valla sotsiaalosakonna otsuse alusel.

2.1.3 Kokkuvõte teenuste valdkonnast

Rahvastiku vananemine ning puudest tingitud erivajaduste sh psüühikahäiretega inimeste kasv seab enam nõudlust erinevate ja paindlikema teenuste järgi ning sellest tingitud kulude suurenemine on kogu sotsiaalsüsteemile väljakutseks, et igapäevaelu oleks üksikisikutele ja peredele jõukohane ja ei põhjustaks toimetulematust ning haigestumist ega vaimse tervise probleeme.

Eakate alkoholiprobleem ja vaimse tervise probleemid ning dementsus on samuti suur väljakutse. Teenuse osutajad ei soovi neid teenusele ja Jõgeva vallal puudub teenuse osutaja, kus abivajajale teenust osutataks. Lahenduseks võiks olla üldhooldusteenuse osutajate spetsialiseerumine.

Järjest suurem vajadus on ööpäevaringse järelevalvega eluruumi tagamise teenuse järgi, mis on Jõgeva vallale suur väljakutse ennekõike eelarveliste vahendite mõistes.

Psühholoogilise nõustamisteenuse osas näeme vajaduse kasvu, mis on seotud eriilmeliste probleemide kasvuga laste käitumises ja suhetes ning laste vaimse tervise probleemidega. Vaimse tervise õe teenus Jõgeva vallas on käivitunud 2020. aastal. Vajalik on teenust arendada täisealistele.

Perenõustamise teenuse vajadus on kasvutrendis. Põhjuseks on juhtumite arvu kasv, kus lahuselu korral on erimeelsused vanemate vahel laste hooldusõiguse ja suhtlusõiguse küsimustes. Sisendi annab ka koostöö vaimse tervise õega, kes laste vaimse tervise hindamisel näeb kogu perekonna nõustamise vajadust ning koostöös sotsiaalosakonnaga leitakse parimaid võimalusi perekonna toetamiseks.

Valdkonna arengueeldused:

- Professionaalne lähenemine sotsiaalhoolekandelise abi korraldamiseks ja tagamiseks.
- Kvaliteetsete teenustega sotsiaalset rahulolu tagav hoolekanne.
- Spetsialistidele koolituste võimaldamine.

- Olemas infrastruktuur ja osaliselt taristu teenuste osutamiseks (korterid eluasemeteenuse tagamiseks, majutusega toetatud elamise teenus ja ööpäevaringne erihoolekandeteenus).
- Inimeste vajadusi arvestava taristu loomine.
- Loodud Hoolekandekeskus teenuste osutajana (sotsiaalmaja)
- Välja on kujunenud koostööpartnerid/teenuse osutajad.
- Koostöö vallaüleselt teistest piirkondadest teenuse osutajatega hea (tugiisikuteenus, lapsehoiuteenus, transporditeenus, ööpäevaringne üldhooldusteenus, viipekeele tõlketeenus, õendus-põetus, rehabilitatsioon).
- Koostööd soodustab Tartu lähedus.
- Hea ühendus erinevate piirkondadega (rongid, bussiliiklus, sotsiaaltransport).
- Üürikodu rajamine.
- Multifunktsionaalne kogukonna-/päevakeskus või loomemaja erinevatele sihtgruppidele (eakad, puudega inimesed, noored jm).
- Kaasaegne Tervisekeskus.

Probleemid:

- Hajaasustus.
- Suured kulud sotsiaaltranspordile, valla transpordivahendite puudus (igas piirkonnas ja valla hallatavatel asutustel peaks olema sotsiaaltranspordiks ja töökorralduseks transpordivahendid). Taotlus lahendamisel 2022 aasta teises pooles.
- Renoveerimata eluruumid ning renoveerimist ja laiendust vajab Jõgeva linnas asuv sotsiaalmaja.
- Hoolekandekeskuse tehniliste vahenditega varustatuse puudumine või vähesus (kaamerad sotsiaalmaja, sõiduvahendid Sadula piirkonna klientide ja erihoolekandeliste klientide transpordiks).
- Küttekollete amortiseerumine.
- Pesemistingimuste puudumine erinevates valla piirkondades, vajadus pakkuda tugiteenusena.
- Hooldajate vähesus ja kutse puudumine (väljaõppe).
- Piirkonna madalad palgad soodustavad toimetulematust.
- Elanikkonna liigne alkoholi tarbimine ja sellest tingitud tervise ning elukoha probleemid.
- Suur eakate ja puudega inimeste osakaal rahvastiku koosseisus.
- Psüühiliste probleemide tõus ning vastavate spetsialistide nappus.
- Puudega lastele tugiteenuste tagamine kodukoolis/lasteaias.
- Madal iive.
- Tööpuudus.
- Kvalifitseeritud tööjõu puudus (sotsiaalvaldkonna erialaspetsialistid, hooldustöötajad, tugispetsialistid lastele).
- Vananev rahvastik.
- Teenuse pakkujate vähesus ehk konkurentsi puudumine.

- Vähesed ennetustegevused ja nende rahastus.
- Elanikkonna kaasamine otsustusprotsessidesse.
- Vabatahtlike kaasamine (juhtivorgani puudumine, elanike vähene initsiatiiv).

2.2 Sotsiaaltoetused

Sotsiaaltoetuste eesmärk on toetada ja suurendada inimese ja perekonna iseseisvat toimetulekut ning sotsiaalset kaasatust, luua võrdseid võimalusi, soodustada ja parandada isiku ning perekonna toimetulekuvõimet, saavutada tööhõive kõrge tase, ennetada töötust ning toetada töö- ja pereelu ühitamist.

Toetuste valdkonnas töötab peaspetsialist ja kaks spetsialisti. Toetuste taotlusi menetlevad ka Torma ja Palamuse Teenuskeskuse spetsialistid. Antud spetsialistide arv on põhjendatud ning arvestades valdkonna spetsialiseerumist vajalik.

Sotsiaalhoolekandelise abi andmise korra järgi saab taotleda sündmuse toimumise alusel sissetulekust mittesõltuvaid toetuseid nagu sünnitoetus summas 600 eurot, ranitsatoetus summas 260 eurot, eestkostetoetus summas 25 eurot kuus, matusetoetus summas 450 eurot ning hooldajatoetus. Sügava puudega lapse hooldajale makstava toetuse suurus on 200 eurot kuus, raske puudega lapse hooldajale makstava toetuse suurus on 100 eurot kuus. Sügava puudega täisealise isiku hooldajale makstava toetuse suurus on 50 eurot kuus, raske puudega täisealise isiku hooldajale makstava toetuse suurus on 30 eurot kuus. Kui suure hoolduskoormuse tõttu hooldaja ei tööta ja puuduvad riiklike toetustega kaasnevad muud sotsiaalsed garantiid, siis lisandub hooldajatoetuse maksmisel vallale kohustus tasuda igakuiselt ka sotsiaalmaks, mis on 33% eelmise aasta kehtivast miinimumtöötasust. Aastal 2021 on igakuine sotsiaalmaksu summa 192,72 eurot kuus ühe mittetöötava hooldaja kohta.

Järelhooldusteenuse raames makstakse perioodilist toetust isiklike kulude katmiseks 240 eurot kuu.

Vähekindlustatud ja toimetulekuraskustes peredel on võimalik taotleda sissetulekust sõltuvaid toetusi nagu toimetulekutoetus, vajaduspõhine toetus ja tervisetoetus. Üldjuhul määratakse toetused ühekordselt, aga vajaduspõhist toetust ja tervisetoetust vastavalt hinnatud abivajadusele ja kaalutlusõiguse alusel on võimalus toetus määrata ka kindla perioodina.

Sotsiaaltoetuste määramine ja vajadus on otseses seoses elanike rahvastikuregistris määratletud elukoha aadressiga.

Tabel 24. Sissetulekust sõltuvad sotsiaaltoetused aastatel 2018 - 2020. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Toetuste nimekiri	Taotluste arv 2018		Taotluste arv 2019		Taotluste arv 2020		Taotluste arv 2021	
Toetus		**summa**		**summa**		**summa**		**summa**

Toimetuleku-toetus	372	76894,00	391	78253,00	258	51109,59	200	42717,45
Vajaduspõhine toetus	135	20294,00	157	27184,00	100	17401,59	110	21092,65
tervisetoetus	266	15991,00	220	16160,00	90	7081,31	40	3900,68

Toimetulekupiir kehtestatakse iga-aastase riigi eelarve seadusega ja 2021. aastal on toimetulekupiir esimesel täisealisel pereliikmel 150 eurot kuus, teisel täisealisel pereliikmel 120 eurot ja lapsel 180 eurot. Samas on muutunud riigi poolt toimetulekutoetuse määramise põhimõte, et toimetulekutoetus loetakse sotsiaalhoolekandes viimaseks abimeetmeks ja seotud väga paljude kriteeriumide arvestamisega ja rangemaks muutmisega. Toimetulekutoetust määratakse ja makstakse sotsiaalhoolekande seadusega kehtestatud ulatuses, tingimustel ja korras.

Kolme aasta keskmise moodustab toimetulekutoetust määratud isikust/perekonnast, kus toetuse taotlejatest 1-liikmelisi peresid 72% ja lastega peresid 28%; keskmine toetuse taotleja vanus 46,02-aastat; programm STAR võeti kasutusele aastast 2010 ja nende aastate jooksul 26% isikut/perekonda algusest peale lühematel või pikematel perioodidel toimetulekutoetuse taotlejad; 46% taotlejatest elavad üüripinnal ja 42% taotlejatest kasutavad eluruume, mis on suurem kui sotsiaalselt lubatud normpind ($15m^2$ + 18 m^2).

Sissetulekust sõltuvate sotsiaaltoetuste määramine valla eelarvest on piiritletud seadusandluses kehtestatud kriteeriumitega ja hoolekandes eelistatakse sotsiaalteenuste pakkumist, kuna see aitab isikul või perekonnal oma toimetulekuvõimet enim parandada. Valla eelarvest makstavad sissetulekust sõltuvad toetused (vajaduspõhine ja tervisetoetus) on seotud riigi kehtestatud toimetulekupiiriga ja toetust on võimalik taotleda põhjendatud kulutuste hüvitamiseks, kui taotleja ja tema pereliikmete sissetulek jääb alla 2,5-kordset riiklikult kehtestatud toimetuleku piiri, arvestades maha makstud elatis ning jooksval kuul tasumisele kuuluvad eluasemekulud.

Alates 01.01.2021 on töötuskindlustushüvitise maksimum esimesel 100 päeval 67,30 eurot päevas ehk 2086,30 eurot kuus ja alates 101.päevast 44,87 eurot päevas ehk 1390,97 eurot kuus ning töötuskindlustuse miinimumi päevamäär on 9,73 eurot ehk 301,63 eurot kuus.

Samas Eesti Töötukassa toetab ka tööandjaid erinevate meetmetega ja lisaks erinevad abimeetmed tööturul osalemiseks mittetöötavatele isikutele.

Eesti Töötukassa kaudu makstav puuduva töövõimega isiku toetus on 15,13 eurot päevas ehk 453,00 eurot kuus ja osalise töövõimega isiku toetus on 8,624 eurot päevas ehk 258,00 eurot kuus. Samas peavad osalise töövõimega isikud olema arvel Eesti Töötukassas, sest toetuse saamiseks on vaja täita aktiivsusnõuet, s.t töötuna arvel olema, osalema pakutavatel

tööturuteenustel ja koolitustel, otsima tööd ja võimalusel tööle asuma. Puuduva töövõimega ja osalise töövõimaega isiku toetuse summad suurenevad iga-aastaselt alates 01.04. Eesti Töötukassa tuvastab osalist ja puuduvat töövõimet aina rohkem, kuigi Sotsiaalkindlustusameti puudega isikutele raskusastme tuvastamine on vähenenud, sh eriti lastel.

Aasta aastalt toimub pensionide indekseerimine alates 01.04 ja ka pensioni summad on pidevalt suurenenud.

Tulenevalt eeltoodust on toimetulekutoetuse ja sissetulekust sõltuvate sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine vähenenud, samas pakutakse enam sotsiaalteenuseid, mis osaliselt või täielikult tasutakse valla eelarvest.

Kuna iga-aastaselt on tõusnud pensionid ja riiklikud toetused ning tõusnud on ka miinimumtasu, sh elatise summa, siis riiklikud sissetulekud isikutele ja peredele kindlustavad minimaalse igakuise toimetuku.

Eelnevale lisaks makstakse valla eelarvest sissetulekust mittesõltuvaid toetusi.

Tabel 25. Sissetulekust sõltumatud sotsiaaltoetused. Allikas: Jõgeva Vallavalitsus, sotsiaalosakond

Toetuste nimekiri	**Taotluste arv 2018**		**Taotluste arv 2019**		**Taotluste arv 2020**		**Taotluste arv 2020**	
Toetus		**summa**		**summa**		**summa**		**summa**
matusetoetus	172	70937,00	180	82161,50	176	79200,00	223	100350,00
sünnitoetuse I osa	102	30110,40	128	38400,00	113	33900,00	151	45300,00
sünnitoetuse II osa	70	21686,40	112	33600,00	123	36900,00	106	31800,00
eeskostetoetus (perioodiline)	34	7550,00	37	10575,00	39	11325,00	25	11275
hooldaja toetus (raske ja sügav puue, perioodiline)	269	149677,04	379	186410,00	278	180590,00		153680,00
sotsiaalmaks (mittetöötav	16	23420,10	22	34090,18	22	40660,32		34496,88

hooldaja, perioodiline)								
esmakordselt kooli mineva lapse toetus	143	37180,00	117	30420,00	134	34840,00	131	34060,00
toetus isiklike kulude katteks (perioodiline)					2	1920,00	1	4320,00
eluasemetoetus (perioodiline)					1	780,00	1	3120

Sissetulekust sõltumatute toetuste taotlejate osas suuri erinevuse vaadeldava perioodi jooksul ei ole, v.a puudelaste hooldamisega seotud hooldajatoetuse vähenemine, kuna sotsiaalkindlustusamet on muutnud puude raskusastme tuvastamise kriteeriume ja puuetega laste arv on oluliselt vähenenud.

2.2.1 Kokkuvõte toetuste valdkonnast

Sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise vajadus on otseses seoses valla demograafilise ja üldise olukorraga. Iga aastaselt kasvab kohaliku omavalitsuse sotsiaalkaitse eelarve. Põhjustena saame välja tuua Jõgeva valla kõrget eakate arvu, sünnitavas eas naiste arvu languse, puuetega inimeste seal hulgas osalise kui ka puuduva töövõimega inimeste kõrget arvu ning tööealiste sissetulekud võrreldes Eesti keskmisega on madalamad. See omakorda mõjutab nii sissetulekust sõltuvaid kui ka sõltumatute toetuste vajadusi.

2.2.2 Sotsiaaltoetuste määramisega seotud probleemid:

- Jõgeva linnas kõrged üürikulud, turul vähe üürikortereid. Toimetulekutoetus katab üürikulu normi piires, seega jääb suur osa inimesel endal tasuda, kes kasutavad sotsiaalsest normpinnast suuremaid kortereid.
- Abivajajatel tekkinud võlgnevused ja pöördutakse siis, kui võlgnevused juba väga suured.
- Isikutel täitemenetluse kinnipidamised, puudub ülevaade enda võlgnevustest ja ei taheta võlgnevustega tegeleda. Sageli võlgniku soov, et vald tasuks eraisiku võlad, mis on seadusevastane.
- Isikute motiveerimine ja kohustustega harjumine võtab aega, kuna ollakse harjunud olema niinimetatud „toetuste real“, eriti pikaajalised toimetulekutoetuse saajad.
- Toimetulekuõpe ja tööharjutus puuduvad, osaliselt meetmed Eesti Töötukaasas.

- Sõltlaste rohkus, halb vaimne seisund.
- Elatisenõue ja/või elatis välja nõudmata, ei taheta probleemiga tegeleda, vahel ka ei osata.
- Abivajaja on vabatahtlikult sõlminud endale ebasoodsa kokkuleppe kohtutäituriga.
- Toimetulekutoetuse taotleja või tema perekonna kasutuses või omandis olev vara, selle üürimine, rentimine või müümine tagaks temale või perekonnale toimetulekuks piisavad elatusvahendid, aga klient ei ole nõus sellisel viisil toimetulekut tagama.
- Sotsiaaltoetuste taotlejad, kes ei saa olla Eesti Töötukassas arvel ja oma tööotsinguid laiendada, sest on mittetegutseva osaühingu ainuomanikud nn „riiuli firmad“.
- Sageli soovib inimene toetust, mitte talle pakutavat teenust. Näiteks kui pakkuda häirenuputeenust, et lähedase hooldaja saaks tööl käia, siis soovitakse hooldajatoetust, mitte toetavat teenust.
- Maapiirkonnas on raske tööd leida ja hajaasustatud piirkonnas vähene ühistranspordi võimalus, inimesel on keeruline linna tööd saada, sest ei ole transporti. Kui mõelda elukoha vahetuse peale, siis ei ole rahalisi vahendeid linnas korterite üürimiseks ja tagatisraha maksmiseks.
- Kohaliku omavalitsuse sotsiaaltoetus peaks põhimõtteliselt olema ühekordne aga toetuse taotleja ei soovi sellest aru saada, sageli soovitakse perioodilist sotsiaaltoetuse määramist (maksmine igakuine taotlust esitamata). See on ka võib-olla seotud riigi ja meedia poolt antud suunaga, et kohalik omavalitsus peaks lahendama kõik inimeste probleemid.
- Sotsiaalteenustele eelistatakse sotsiaaltoetust, sest raha laekub abivajava isiku kontole ja isik kulutab raha edaspidi kuidas ise õigeks peab. Paljud ei pea tasuta või väikese omaosaluse tasumisega sotsiaalteenuse saamist üldse mingiks valla abiks.

2.2.3 Sotsiaaltoetuste valdkonna arengueeldused ja toetavad meetmed:

- Jõgeva valla sotsiaalvaldkonna parendamisel on vaja luua ja tagada sotsiaalteenuste ja sotsiaaltoetuste suurem sidusus, parema tulemuse annaks keskendumine ennetustegevusele sihtrühmade põhiselt.
- Suurendada valla elanike teadlikkust valla sotsiaaltoetuste ja –teenuste korraldusest ning kaasata kogukonda sotsiaalvaldkonna prioriteetide määratlemisel. Parimad otsused sotsiaalkaitse jätkusuutlikuks arendamiseks sünnivad usaldusväärsetele andmetele tuginedes ja elanike arvamust arvestades.
- Sissetulekust sõltuvate sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine peaks olema enim seotud sotsiaalteenuste võimaldamisega, mis pikas perspektiivis aitab isiku ja perekonna iseseisvat toimetulekut enim parendada. Otsida ja leida võimalusi muuta inimeste harjumusi ja suhtumist, kuna tööturul osalemine annab võimaluse eneseteostusele ja parandab majandusliku olukorda.

- Tööturuteenuste toetused ei lähe sissetulekuna arvesse (stipendium, majutus- ja sõidutoetus) 24 kuu jooksul kord kasutatav erand, kui isik on asunud tööle, siis saab mõned kuud veel toimetulekutoetust taotleda ja toetust saada.
- Spetsialist tegeleb inimese sisuliste probleemidega. Inimene ei pea teadma, mis on tema vajadused, kui ta omavalitsuse poole pöördub, vaid sotsiaaltööspetsialist peab inimest tervikuna käsitledes tuvastama probleemid ja pakkuma välja potentsiaalsed lahendused.
- Võimalus kasutada kaalutlusõigust teatud erijuhtudel.
- Koostöö Eesti Töötukassaga ja teiste koostööpartneritega, erinevate võimaluste leidmine abivajava isiku aitamiseks.
- Vajadusel hakata teostama kodukülastusi pikaajaliste toetuste saajatele, et hinnata reaalne abi vajadus ja leida koostöös kliendiga edasi seisvaid lahendusi.
- Raske ja sügava puudega täisealiste hooldajate toetuse summade suurendamine, et toetada omastehooldajate rasket tööd ja soodustab abivajava isiku pikemaajalist oma kodus elamist ning toetab põlvkondade vahelist sidusust (nt juhtum, kus omavalitsus tasub hooldajale kolme inimese hooldamise eest hooldajatoetust ja maksab sotsiaalmaksu. Lisaks taotleb inimene igakuiselt toimetulekutoetust, kuna hooldajatoetuste summad ei taga igakuist minimaalset toimetulekut).
- Arendada ja laiendada innovaatilisi lahendusi ning paberkandjal dokumendid STAR keskkonda viidud, et võimalik abivajavast isiku kõigist toetusmeetmetest ülevaade saada.

2.3 Lastekaitse

Lastekaitse valdkonnas on kohaliku omavalitsuse ülesanne korraldada lastekaitset kohalikul tasandil ja luua vajalikud tingimused laste õiguste ja heaolu tagamiseks. Lastekaitse valdkonna peamisteks ülesanneteks on lapse õiguste ja heaolu tagavate põhimõtete järgimine kohaliku omavalitsuse arengukavas, valla eestkostel olevate laste osas eestkostja ülesannete täitmine ja seadmine, asendushoolduse korraldamine, sellekohaste lepingute sõlmimine, koostöö korraldamine asendushooldus teenuse osutajatega, lastekaitsealaste projektide ning ennetustegevuste algatamine ja läbiviimine, lastele vajalike teenuste korraldamine, lastevanemate nõustamine, vanemate ja laste vaheliste vaidluste lahendamisele, vanemliku hoolitsuseta jäänud laste edasise elu korraldamiseks sobivate lahendusvariantide leidmine, füüsilisele eestkostjale määratud ülesannete täitmise toetamine. Lastekaitse valdkonna töö toimib erinevate riigiasutuste, organisatsioonide ja huvigruppide koostöös, kelle ülesandeks ja huviks on laste õiguste ja heaolu tagamine.

Lastekaitsetöö üks olulisi suundi on juhtumipõhine võrgustikutöö ja sellest tulenev eesmärgipärane ja vajadustest lähtuv sekkumine. Vajadus kasvab sotsiaal- haridus- ja tervishoiuvaldkonna integreeritud koostöö osas.

Peretöötaja peamised ülesanded on lapse turvalisuse jälgimine abivajavas peres, pere juhendamine lapse kasvatamisel ja õpetamisel, lapse ja perekonna toetamine probleemide

lahendamisel, kasutades erinevaid sotsiaaltöö meetodeid vastavalt probleemide olemusele, pere toetamine toimetulekut ümbritsevas sotsiaalses keskkonnas, lastekaitse peaspetsialisti informeerimine peres toimuvatest muutustest, perele teenuste osutamine vastavalt sõlmitud teenuse osutamise lepingule ja hoolduskavale, lapse ja perekonna informeerimine, motiveerimine ja juhendamine teenuse võimalustest ja vajadusel nendes osalemisel toetamine, koostöö tegemine pere toimimiseks oluliste asutustega (meditsiiniasutused, lasteaed, kool jt).

Lastekaitse valdkonnas töötab peaspetsialist, kolm lastekaitse vanemspetsialisti ja üks peretöötaja. Arvestades lastekaitsejuhtumite arvu suurenemist ja sisu multiprobleemsuse kasvu on vajalik luua vähemalt üks peretöötaja ametikoht juurde ning analüüsida täiendava lastekaitse vanemspetsialisti ametikoha loomist.

Laste ja perede heaolu mõjutavate arengusuundade väljatöötamise vajaduseks on lapsevanemate ja laste teadlikkuse tõus, lapse ja pere väärtustamine ja kaasamise olulisus, ennetuse olulisuse tõusev teadvustamine.

Igapäevaselt on kasvutrendis hooldusõiguse küsimused, psüühikahäiretega lapsed ja lapsevanemad, haridusliku erivajadusega lapsed, perede rändekäitumine ning sellega seotult piiriülesed juhtumid, lastekaitse juhtumite sagenemine, inimeste sotsiaalsete oskuste vähenemine, perede elustiili muutused.

Käesolev arengukava adresseerib eeltoodud trendidega hakkamasaamist ning nende poolt püstitatud väljakutsete lahendamist.

Laste ja perede heaolu arengusuundadeks peame laste ja vanemate väärtustamist ja kaasamist, valdkondade ülest ennetus- ja koostööd, varajast märkamist ja sekkumist, erinevate nõustamisteenuste kättesaadavust (perelepitus, psühholoogiline nõustamine, noorte seksuaalterviseala nõustamine jne), vanemlusprogrammide rakendamist, lapsevanemate toetamist läbi teadlikkuse suurendamise, süsteemse info edastamist kõikidele huvigruppidele.

Lastekaitse vanemspetsialisti töö eesmärk on kindlustada lapsele seadusega tagatud õiguste kaitse ja lapse heaolu lapsevanemate toetamise ning lapse kasvukeskkonna mõjutamise kaudu. Lastekaitse spetsialist teeb oma igapäevatöös lapse elu puudutavaid otsuseid, mis mõjutavad olulisel määral lapse edasist elu/olu. Lapse õiguste ja heaolu tagamiseks peavad lastekaitse spetsialistid ennetama lapse heaolu ja arengut ohustavaid riske. Ennetamine hõlmab last ohustavate olukordade ja sündmuste võimalikult varast märkamist ja neile reageerimist, sealhulgas lapse arengu- ja käitumisprobleemide, kasvukeskkonnas esinevate probleemide ja väärkohtlemise tuvastamist ning lapse heaolu ja arengut soodustavate kaitsetegurite suurendamist. Arendama välja meetmed lapse abivajaduse ennetamiseks ning olemasolevate probleemide vähendamiseks. Meetmed peavad lähtuma lapse vajadustest, toetama lapse ja teda kasvatavate isikute suhteid ja sotsiaalset toimetulekut ning olema kättesaadavad, õigeaegsed, tulemuslikud ja pikaajalise positiivse mõjuga.

Raskete lastekaitse juhtumite arv on kahe viimase aastaga tõusnud, sh lähisuhtevägivalla juhtumid, kuhu on kaasatud või on osalised lapsed. Sagenenud on arvamuste ja iseloomustuste

esitamise vajadus/kohustus kohtutele, Sotsiaalkindlustusametile ja teistele last puudutavatele organisatsioonidele.

Uued meetodid juhtumitöös (vestlusviisid, mõtlemise muutus: muutuste keskne lähenemine ja mõju hindamine; vajaduse kindlaks tegemine) osapoolte emotsioonide juhtimine, selge eneseväljendamise ja kuulamisoskused ning konflikti ja vastupanuga toimetuleku oskused), ka juhtimisoskusi (koostöö loomine ja hoidmine, motivatsiooni mõjutamine).

Abivajaduse hindamise kohustus on omavalitsusel vastavalt Lastekaitseseaduse § 17 lõige 1 punktile 3 (abivajavast lapsest teada saamisel lapse abivajaduse hindamine).

Lastekaitseseaduse § 28 lõige 2 punkt 1 kohaselt peab lastekaitsetöötaja lapse abivajadust hindama 9 aspektist (füüsiline, tervislik, psühholoogiline, emotsionaalne, sotsiaalne, kognitiivne, hariduslik ja majanduslik seisund).

Juhtumikorralduse protsess lastekaitse töötaja igapäevatöös:

- Menetluse algatamine - teate vastuvõtmine, olukorra esmane hindamine / informatsiooni kontrollimine, otsus juhtumikorralduse algatamise kohta (10 päeva)
- Heaolu hindamine - hindamise planeerimine, informatsiooni kogumine ja fikseerimine, informatsiooni analüüs / kaitse- ja riskitegurite kaardistamine, sekkumise planeerimine sh kaitse- ja riskitegurite analüüs, eesmärkide seadmine
- Tegevuskava - meetmete planeerimine, leidmine, pakkumine ja tegevuskava koostamine, tegevuskava elluviimine sh vahehindamised, meetmete tulemuslikkuse mõõtmine
- Juhtumi lõpetamine - kaitse- ja riskitegurite järelhindamine, juhtumikorralduse lõpetamine

Ennetustegevus lastekaitse valdkonnas on pidevas arengus. Ennetustegevuse tagamiseks on vajalik luua noortegarantii tugisüsteemi (NGTS) juhtumikorraldaja ametikoht. Juhtumikorraldaja on toeks ja abiks oma piirkonna noortele vanuses 16-26, kes on mistahes põhjustel eemale jäänud tööturult või hariduse omandamisest. Juhtumikorraldaja võtab ühendust noortega, et koos selgitada välja noore jaoks olulised eesmärgid ja panna paika noorest lähtuv plaan nende eesmärkideni jõudmiseks.

Ennetustöö raames on 2021. aastal käivitunud vanemlusprogramm „Imelised aastad“ ja „Lapsevanemaks olemise kunst“ ning programm „Puhas tulevik“, mis on koostöö programm politseiga riskikäitumisega (uimastid) alaealistele.

Vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ rahastus on kohaliku omavalitsuse eelarvest 9000 eurot ja Tervise Arengu Instituudist 9000 eurot ehk kokku 18000 eurot.

Projekti „Lapsevanemaks olemise kunst“ sihtrühmaks on sotsiaalosakonna vaateväljas olevad pered (sh üksikvanemad), kellel on sündimas või juba peres kasvamas lapsed ning kes vajavad abi ja toetust lapsevanema rolliga toimetulemisel. Eesmärgiks on esile tõsta Jõgeva valla elanike (lastega perede) ühtekuuluvustunnet, parandada nende elukvaliteeti ja väärtushinnanguid ning tagada jätkusuutlik igakülgne toetus lapsevanemaks saamisel ja

olemisel. Sotsiaalosakond on oma igapäevatöös jõudnud teadmiseni, kus vajame lastega peredega koostööks paindlikku, komplektselt ja pere iga liikme individuaalsust arvestavat lähenemist igapäevaeluga toimetulemisel. Antud projekti sihtrühmale ei sea me piiranguid, vaid käsitleme perekonda tervikuna – lapsed, lapsevanemad, vanavanemad, lähisugulased, lemmikloomad. Iga last kasvatavat või last ootavat perekonda käsitletakse läbi abivajaduse hindamise ja koostöö, mille tulemusena lepitakse kokku tegevused, mida läbi projekti teostama ja rahastama hakatakse. Abivajavat last saab aidata vaid koostöös lapsevamatega. 2021. aasta summa 15000 eurot ja selle projekti jätkusuutlikkus sõltub projekti läbi viimise edukusest.

2.3.1 Siimusti Lastekeskus Metsatareke

Siimusti Lastekeskus Metsatareke on Jõgeva Vallavalitsuse hallatav asutus, mis pakub perekodu-, turvakodu- ja järelhooldusteenust ning lapsehoiuteenust.

Siimusti Lastekeskuse Metsatareke põhieesmärk on perekoduteenuse osutamine orbudele ning vanemliku hoolitsuseta lastele ja noortele. Tegevuse eesmärk on lapsele ja noorele tema põhivajaduste rahuldamiseks peremudelile tugineva elukorralduse pakkumine, turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna loomine ning lapse ettevalmistamine võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna.

Perekodus elab 1. septembri 2021. aasta seisuga 18 last ja noort kolmes peres. Kehtiva seadusega on võimalik pakkuda teenust 18 lapsele ja kõik kohad on täidetud. Lapsed on valdavalt Jõgeva ja Järvamaalt, nende eestkostjateks on kohalikud omavalitsused. Lapsed on vanuses 7 – 20 aastased. Kõik lapsed käivad koolis. Perevanemad kasutavad e-kooli ja Stuudiumi, osalevad laste arenguvestlustel koolis ning kohtuvad eestkostjate volitatud esindajatega. Vabal ajal osalevad lapsed erinevates huviringides (lauluring, tantsuring, kunstikoolis, jalgpalli- ja maadlustreeningutel). Laste elamistingimused on head. Elatakse üksi või kahekesi tubades. Igal perel on oma elutuba, kus saab koos aega veeta. Pered elavad kahes majas: Silvi majas üks ja Andruse majas kaks peret. Territoorium on aiaga piiratud.

Kaheksale lapsele on määratud puude raskusaste. Puuetega lastele on võimaldatud rehabilitatsiooniteenuse läbimine koostöös rehabilitatsiooniasutustega.

Turvakoduteenust osutatakse Silvi majas eraldi sissepääsu ja eraldi olmeruumidega majaosas.

Lapsehoiuteenuse osutamise tegevusluba on kuni seitsmele lapsele. Teenust on osutatud raske ja sügava puudega lastele.

Asutuses töötab 1. septembri 2021. aasta seisuga 11 töötajat – direktor, 8 perevanemat, kasvataja ja meister. Psühholoogi ametikoht on täitmata, kuid vajadus vastava spetsialisti järgi on suur.

Töötajate kvalifikatsioon vastab Sotsiaalhoolekande seaduses kehtestatud nõuetele. Igale uuele töötajale kehtib perevanematele kehtestatud nõue läbida 160-tunnine täiendkoolitus Tervise Arengu Instituudi juures.

Asutusesiseselt toimub igal aastal tuleohutuse koolitus ja praktiline õppus. Kõik töötajad on läbinud toiduhügieenikoolituse ja 5 töötajat esmaabikoolituse. Aktiivselt võetakse osa valdkonda puudutavatest erinevatest info– ja teabepäevadest. Asutusesisesed koolitused toimuvad vastavalt rahalistele võimalustele.

2.3.2 Kokkuvõte lastekaitse valdkonnast

Lastekaitsetöö valdkonnas on kohaliku omavalitsuse korraldada tingimuste loomine kohalikul tasandil laste õiguste ja heaolu tagamiseks ning lastega perede elukvaliteedi tõstmine.

Abivajavate laste arvu suurenemine toob esile vajaduse erinevate osapoolte järjepidevale koostööle (sotsiaalteenuse- ja toetuste valdkond, haridusvaldkond, ohvriabi, politsei) ja vajaliku arvu lastekaitsetöötajate ning peretöötajate olemasolule. Vanemlike oskuste arendamise ja perede toetamise vajaduse tõus on seotud laste riskikäitumise ja vaimse tervise probleemide kasvuga. Järjest enam vajavad erinevaid toetavaid teenuseid vanuseliselt nooremad lapsed (koolieelikud), mistõttu on tõhus koostöö lastekaitsevaldkonna ja haridusasutuste vahel väga oluline.

Olukorras, kus lastekaitsetöötajate vähesus ja valdkonna finantsilised võimalused annavad võimaluse vaid vähesel määral panustada lastekaitsealasesele ennetustööle, ei ole jätkusuutlik ning ei pruugi tagada laste ja perede heaolu täiel määral. Probleeme tekitab tõsiasi, et mitmetasandiline ressursi vähesus on viinud olukorrani, kus lastega töös tegeletakse pigem tagajärgede kui põhjustega, mis omakorda viib probleemide kuhjumiseni ja nõuab järjest enam finantseeringud. Seepärast peab laste ja perede heaolu tagamise põhisuunaks olema ennetuslik lähenemine ja varane sekkumine igal tasandil.

2022. aastal hinnata lastekaitsevaldkonna tööjõuressurssi ning vajadusel teha ettepanek 2023 või 2024 aastaks koosseisu suurendamiseks.

3 KOGUKONNA KAASATUS

3.1 Kodanikeühendused

Jõgeva valla kodanikeühenduste peamised tegevusvaldkonnad on: kohaliku elu arendamine (külaseltsid); kultuuri-, spordi- ja vaba aja tegevused; korteriühistud; oma liikmete esindamine ehk katusorganisatsioonid. MTÜ tegevuse aluseks on peamiselt aastane tegevuskava ja saadud projektitoetused. Maapiirkondade ühendustele on probleemiks arvutite ja internetiühenduse puudumine, samuti puudulik arvuti kasutamisoskus.

Kodanike ühendused teevad koostööd peamiselt kohaliku elu edendamisel ja kultuuri- ja spordiürituste korraldamisel. Lisandunud on ruumide rentimise ja toitlustusteenuse pakkumine teistele ühendustele. Mõningal määral tellitakse ka koolitusi, peamiselt huvitegevusega seotult, näiteks kunsti- ja käsitööalaseid. Huvi teiste tegemiste ja koostöö vastu on olemas, aga vaatamata kontaktide vahetamisele ja lubadustele tegeliku koostööni sageli ei jõuta. Vald on delegeerinud ühendustele peamiselt kultuuri- ja sporditöö organiseerimise. Enamus valla rahvamajadest on MTÜ-de hallata, samuti spordihooned ja sporditegevus on antud kohalikele spordiklubide. Sageli on külaseltsid piirkonna kogu vaba aja tegevuste korraldajad. Olulisemad probleemid valla ühendustel on püsiva finantseerimisallika puudumine ning liidrite väsimine.

Vabatahtlik tegevus päästeorganisatsioonides

Lisaks Päästeametile tegutseb Jõgeva vallas ka lepingulise partnerina MTÜ Palamuse Pritsumehed. Vabatahtlike päästjate hulka kuulub maakonnas kokku 92 vabatahtlikku, kõige rohkem vabatahtlikke osaleb MTÜ Palamuse Pritsumeeste tegevuses.

Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda

Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda on mittetulundusühing, mis tegutseb sotsiaal-, haridus- ja kultuurivaldkonnas ja ühendab vaba tahte alusel puuetega inimeste ühinguid. Koda on asutatud 5. oktoobril 2000. aastal. Puuetega Inimeste Koja liikmete arv on orienteeruvalt 570 inimese ümber. Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koja eesmärgiks on puuetega inimeste valdkonnaga seotud koostöö ja koordinatsiooni teostamine maakonnas. Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda on katuseorganisatsiooniks Jõgevamaa Kutsehaigete Ühingule, Jõgevamaa Vaimupuuetega Inimeste Tugiühingule, Jõgevamaa Diabeetikute Seltsile, Jõgevamaa Vaegkuuljate Ühingule, Jõgevamaa Puuetega Laste Vanemate Ühingule, Jõgevamaa Radikuliidi- ja Reumahaigete Ühingule, Jõgevamaa Südamehaigete Ühingule, Jõgevamaa Tugikeskusele ja Jõgevamaa Vaegnägijate Ühingule. Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda pakub maakonna puuetega inimestele alljärgnevaid teenuseid: sotsiaalnõustamine, arvuti kasutamise, teabevahetus liikmesorganisatsioonidega, ühisürituste korraldamine maakonnas, teabepäevade korraldamine puuetega inimestele ja liikmesorganisatsioonidele, koolituste korraldamine liikmetele ja liikmesorganisatsioonidele, liikmesorganisatsioonide nõustamine projektide juhtimisel. Kojal on oma veebileht: www.jogevapik.ee. Probleemiks on jätkuvalt koja ruumid, mis asuvad praegu riigile kuuluvas hoones, mis peale riigimaja valmimist läheb müüki.

Seenioride huvitegevus

Jõgeva vallas tegutsevad paljudes piirkondades eakate seltsingud ja mittetulundusühingud. Seenioride huvitegevuse teenused on koostöös ühingute ja seltsingutega delegeeritud piirkonna ühendustele.

- Arukate Akadeemia: Jõgeva valla seenioridele suunatud tegevused. Eestvedaja Mai Treial (mai.treial@jogeva.ee)
- Jõgevamaa Pensionäride Ühendus MTÜ – Heino Ilves (heinoilves31@gmail.com)
- Kultuuriselts Jensel MTÜ: eakate võimlemine, ansambel – Eili Rajapuu (jenselselts@gmail.com)
- Folklooriselts Jõgevahe Pere MTÜ: vanaemade rahvatantsurühm – Elle Lepp (elle@jogevakultuurikeskus.ee)
- Ansambel Kuukressid (tegutsevad Jõgeva kultuurikeskuses, juhendaja Hillar Laane) – ainar@jogevakultuurikeskus.ee
- Laiuse eakate seltsing "Kuldne sügis" – eeviall@hot.ee
- Seltsing "Torma Hõbedane" – 5192 5868
- Eakate kollektiiv Hõbe Vaiatus – vaiatukyla@gmail.com
- Saduküla eakate seltsing – vagevark@gmail.com
- Memmede rühm Paunvere Maalid – lea.isotamm@mail.com

Suured pered

Suurte perede toetamiseks ja kaasamiseks on Jõgeva vallas maakonna MTÜ Jõgevamaa Lasterikkad ja Jõgeva Perekeskus.

MTÜ Jõgevamaa Lasterikkad asutati 2005. aasta jaanuaris

Liikmete kohtumispaik: Tellise 1–1, Jõgeva linn, 48304, avatud kokkuleppel

Esindajad ja telefonid: Eleri Tiit 5560 0074, Merle Aus 5852 3456

E-post: jogevamaa@lasterikkad.ee

Juhatuse liikmed: Eleri Tiit, Jaanika Järvela, Kristina Kallavus, Maarja Limberg, Merle Aus

Jõgeva Perekeskus

Aadress: Jõgeva maakond, Jõgeva vald, Jõgeva linn, Tähe tn 4-54, 48307

Juhatuse liige on Liina Stamm

Jõgevamaa Tugikeskus MTÜ

Jõgevamaa Tugikeskus MTÜ tegutseb valdkonnas 2008. aastast pakkudes erinevaid tugiteenuseid, mis toetavad inimesi parema elukvaliteedi saavutamisel: isiklik abistaja, tugiisik, võlanõustaja, perelepitaja, tugiteenused ja erinevad toetamisviisid erivajadustega

lastele lasteaias või koolis. Alates 2019. aastast teenuste osutamine lõpetatud ja tegeleb koolituste korraldamisega. Tugikeskus koolitab tugiisikuid ning pakub teenust ka omavalitsustele.

3.2 Sotsiaalteenuseid osutavad koostööpartnerid

Aastal 2018 oli sotsiaalosakonnal 12 koostööpartnerit/asutust ja organisatsiooni. Aastaks 2021 on tõusnud koostööpartnerite arv, kellega tehakse pidevat koostööd 41-ni. Siin ei ole üldhooldusteenuseid ja asendushooldusteenuseid osutavaid asutusi, vaid need kes osutavad sotsiaalosakonnale vajalikke täiendavaid teenuseid.

Tabel 26. Jõgeva valla elanikele sotsiaalteenuseid pakkuvad asutused ja organisatsioonid. Allikas: Sotsiaalosakond

JÕGEVA VALLA ELANIKELE SOTSIAALTEENUSEID PAKKUVAD ASUTUSED JA ORGANISATSIOONID			
Jõgeva vald	Reg. nr	Aadress, kontaktisik	Osutatavad teenused
Jõgeva vald	77000401	Piiri tn 4, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48307; sotsiaalosakonna juhataja Aime Meltsas 776 6573; aime.meltsas@jogeva.ee	Võlanõustamis-teenus
Sihtasutus Jõgeva Haigla	90007425	Piiri tn 2, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48307; juhiabi 776 6200; haigla@jogevahaigla.ee	Rehabilitatsiooniteenus, õendus-põetusteenus, üldhooldusteenus, igapäevaelu toetamise teenus
OÜ JÕGEVA SOTSIAALKESKUS “ELUKAAR”	10695523	Roosi 6a, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48305; juhataja Heli Raevald 7762 870 ning elukaar@elukaar.ee	Üldhooldusteenus, saunateenus
Siimusti Lastekeskus Metsatareke	75022232	Metsa 1, Siimusti alevik, Jõgeva vald, 48444; direktor Imbi Ivask 5144645 ja metsatareke@metsatreke.edu.ee	Asenduhooldus-teenus, lapsehoiuteenus, laste turvakoduteenus
Innove Rajaleidja Jõgeval	90008287	Aia 1, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48306; Sotsiaalpedagoog Elo Palmiste 5885 3642; elo.palmiste@rajaleidja.ee	õppenõustamine

Ohvriabi Lõuna piirkond	70001975	Jõgeva politseimaja Suur 1, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48306; Rita Kaasik, 5866 9581; Rita.Kaasik@sotsiaalkindlustusamet.ee	Ohvriabi teenused ja nõustamine
MTÜ Jõgevamaa Puuetega Inimeste Koda	80134476	Ristiku 3, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48306; tegevjuht Anne Veiram 5347 2933; info@jogevapik.ee	puuetega inimeste nõustamine ja teavitamine, ühisürituste korraldamine, võlanõustamis- ja perelepitusteenus
MTÜ Jõgevamaa Tugikeskus	80178284	Ristiku tn 3, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48306; juhatuse esimees Kaire Kaasik	Koolitused ja korralduslikud teenuste lahendused
MTÜ Vooremaa TUGI (Jõgeva Toidupank)	80368837	Piiri 6, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48307; koordinaator Janar Hannolainen 5170314 ja Rein Kaste 5277607; jogeva@toidupank.ee	toiduabi kokku korjamine, ladustamine, hoidmine ja jagamine
MTÜ Jõgevamaa Nõustajate Ühendus	80112871	Piiri tn 4, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48307; juhatuse esimees Maire Püss 5228025; mairepuss@gmail.com	psühholoogiline nõustamine, perenõustamine, kriisiabi, karjääri nõustamine, seksuaalnõustamine, sotsiaalpedagoogiline nõustamine, eripedagoogiline-logopeediline nõustamine
MTÜ Torma Valla Sotsiaalkeskus	80253554	Pargi 9, Torma alevik, Jõgeva vald; juhatuse liikmed Riina Kull, Eha Vesiko, Marika Kalm	SKA suunamisega igapäevaelu toetamise teenus
Jõgevamaa Naiste Tugikeskus MTÜ	80355964	Sauna 2-22, Siimusti alevik, Jõgeva vald 48444; juhatuse liige Astrid Masing 58600170; jogevamaanaistetugikeskus@gmail.com	naiste ja laste ajutine majutamine, kriisi ja juhtumipõhine nõustamine, psühholoogiline ja juriidiline nõustamine

MTÜ Tartu Viipekeeletõlgid	80373206	Rahu tn 8, Tartu linn, 50211 Tartumaa	Viipekeele tõlketeenus
MTÜ VAITER	80458405	Raudtee 64, Tallinn 11617, info@vaiter.ee	Psühholoogiline nõustamisteenus
Lääne-Viru Omavalitsuste Liit	80197361	Fr.Kreutzwaldi 5, Rakvere linn	sotsiaaltransporditeenus
Jõgevamaa Tugiteenused OÜ	14581118	Pargi 8-10, Tabivere alevik, 49127 Tartumaa, jõgevamaa.tugiteenused@gmail.com	tugisikuteenus, isiklik abistaja teenus, psühholoogiline nõustamine, perelepitusteenus
MTÜ Tartu Laste Tugikeskus	80001410	Kaunase pst 11-2/3, Tartu linn, Tartumaa 50704	Psühholoogiline nõustamine
KMM Konsultatsioonid OÜ	12037534	Pajusi mnt 43-4, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald 48106; maikalu@gmail.com	Pereteraapia, psühholoogiline nõustamine
Tallinna Krematoorium AS	10376924	Jaama 122, Tartu linn, Tartumaa 50706	Tuhastamine
Õnnekütid OÜ	12218046	Metsa 15-3, Laagri, Harjumaa 76401	Teraapiateenused, psühholoogiline nõustamine
MTÜ Laste ja Noorte Kriisiprogramm	80154088	Lastekodu 6A, Tallinn 10113	leinatoetuslaagrid
MTÜ Inimene Õpib	80332443	Pärnu mnt 102d, Tallinn	perenõustamine
Tartaline Takso OÜ	11634185	Kaasiku 7, Ülenurme, Tartumaa 60714	sotsiaaltransporditeenus
Ronivere Kooli talu	10135340	Viru 8, Palamuse alevik, Jõgeva vald 49226	sotsiaaltransporditeenus
OÜ Medical Transport	12107335	Vahi 22, Tartu 50304	sotsiaaltransporditeenus

Ehtor OÜ	10288373	Pargi tn 4, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48502	Sotsiaaltransporditeenus, sh ratastoolis kliendi transport
TAKSOBUSS OÜ	10413364	Väike-Posti 10 D, Pärnu linn 800017	sotsiaaltransporditeenus
OÜ Vilga Trans	12410447	Teilma küla, Jõgeva vald 48431	sotsiaaltransporditeenus, sh ratastoolis kliendi transport
MTÜ Visusti Ratsu	80367755	Visusti, Jõgeva vald 49224	Hipoteraapia puuetega lastele
Arstlik Perenõuandla OÜ	11053086	Suur-Ameerika 18a, Tallinn 10122	sõltuvusraviteenus
SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus	90008123	Sadama 16, Haapsalu linn	taastusravi
MTÜ Jõgeva Linna Pensionäride Ühendus	80186792	Suur 14, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48306; juhatuse Liige Heino Ilves 5174953	ühistegevuse korraldamine täisealistele
MTÜ Jõgevamaa Lasterikkad	80214672	Tähe 16-49, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48307; juhatuse liige Margit Avi 5253261; jogevamaa@lasterikkad.ee	ühistegevuse korraldamine paljulapselistele peredele
MTÜ Jõgevamaa Represseeritud	80109662	Aia 1, Jõgeva linn, Jõgeva vald 48306; juhatuse liige Reet Aluoja 5219384; tiik47@hot.ee	ühistegevuse korraldamine represseeritutele
OÜ Sellavio	11586552	Sakala tn 18-20, Kesklinna linnaosa, Tallinn 10141 Harjumaa, tel 56454142, e-mail olle@sellavio.ee, https://sellavio.ee/	Psühholoogiline nõustamine
MTÜ Tartu Maarja Tugikeskus	80169635	Puiestee 126B, Tartu linn 50604, tel 740 5630, www.maarjatugikeskus.ee	Lapsehoiu- ja tugiisikuteenus

MTÜ Eesti laste ja Noorte Diabeedi Ühing	80295274	Liimi 1-312, Tallinn 10621, tel 5303 7571, e-mail info@diabeedikool.ee	Lapsehoiuteenus
Sotsiaalkindlustusamet			taastaval õigusel põhinev konfliktivahendus; Mitmedimensiooniline pereteraapia (MDFT)
Maarjamaa Hariduskolleegium	70004471	Kaveri tee 3, Kaagvere küla, Kastre vald, 62317 Tartu maakond, tel 5551 0792, e-mail valgejoe@mhk.edu.ee	Kinnise lasteasutuse teenus (KLAT)
Varajase Kaasamise Keskus OÜ	11911087	Pühajärve tee 1, Otepää 67403, Valgamaa, tel 5162665, e-mail otepaareha@gmail.com	lapsehoiuteenus
OÜ Keerub	12427146	Renneoru tn4, Väike-Maarja alevik, Väike-Maarja vald 46202 Lääne-Virumaa, tel 56846601, e-mail ivika@keerub.eu, www.keerub.eu	Isikliku abistaja teenus

4 SOTSIAALVALDKONNA RAHULOLUKÜSITLUS

Selleks, et selgitada välja kuivõrd on elanikud rahul erinevate valla poolt pakutavate sotsiaalvaldkonna teenuste ja toetuste kvaliteedi ning kättesaadavusega ja tuua välja ettepanekud, viidi elanike seas läbi 2021. aasta 19. jaanuarist kuni 28. veebruarini sotsiaalvaldkonna rahuloluküsitlus.

Küsitlus oli järjekorras esimene ning analoogseid on kavas hakata läbi viima regulaarselt.

Küsitlusmeetodina kasutati veebiküsitlust. Infot küsitluse kohta levitati valla kodulehel ja sotsiaalmeedias. Jõgeva valla ajalehes ilmus info küsitluse kohta, küsitlusele vastamise võimalikud viisid ja kohad.

Uuringu valimisse kuulusid kõik Jõgeva valla elanikud. Küsitlusele vastas kokku 139 inimest, neist 90 esitas oma vastuse veebi kaudu ning paberkandjal esitatud vastuseid oli 49.

Küsitluse andmetöötluses olid eristatud järgnevad piirkonnad: Jõgeva alevik ja linn, Kuremaa ja Laiuse, Torma, Palamuse, Vaimastvere, Saduküla, Siimusti.

Piirkonniti oli kõige enam vastajaid Jõgeva alevikust ja linnast (50), järgnesid Torma (24) ja Siimusti (21). Asukohta ei soovinud täpsustada 3 vastanut.

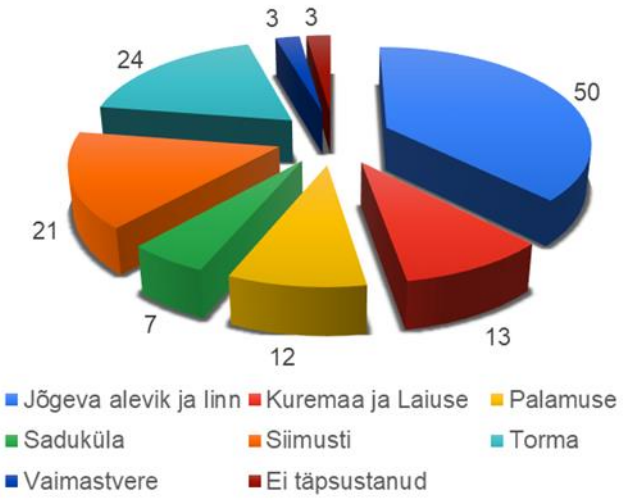

Joonis 8. Küsitlustele vastanute arv piirkondades.

Soolise jagunemise järgi moodustasid vastanutest 80% naised ning 20% mehed.

Vastanute keskmine vanus oli 58 aastat. Noorim vastaja oli 15 ning vanim 95 aastane. Kõige enam vastanuid oli vanuses 21-30- 20,3%.

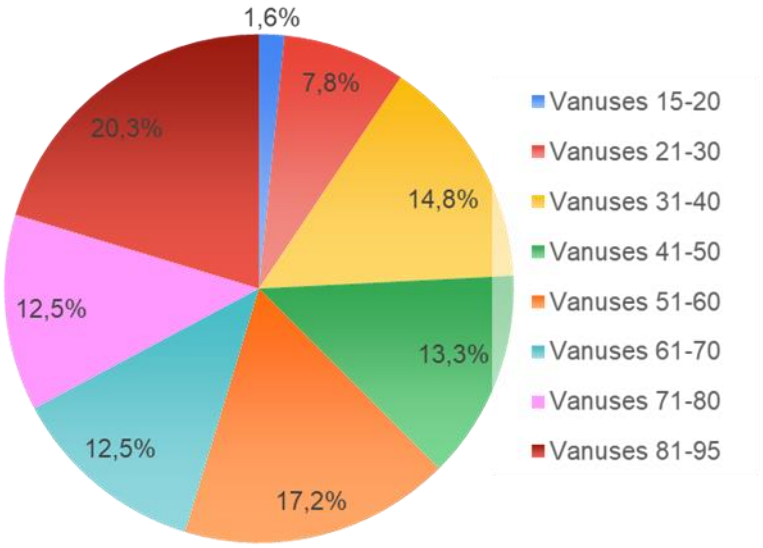

Joonis 9. Küsitlusele vastanute vanuseline osakaal.

Valdav osa vastanutest on teenuste tarbijad 33%, toetuse saajaid 12%. Lastekaitse tööga on vastanutest kokku puutunud vaid 7%. Teenuste tarbijate keskmine vanus on 74, toetuse saajatel 40 aastat.

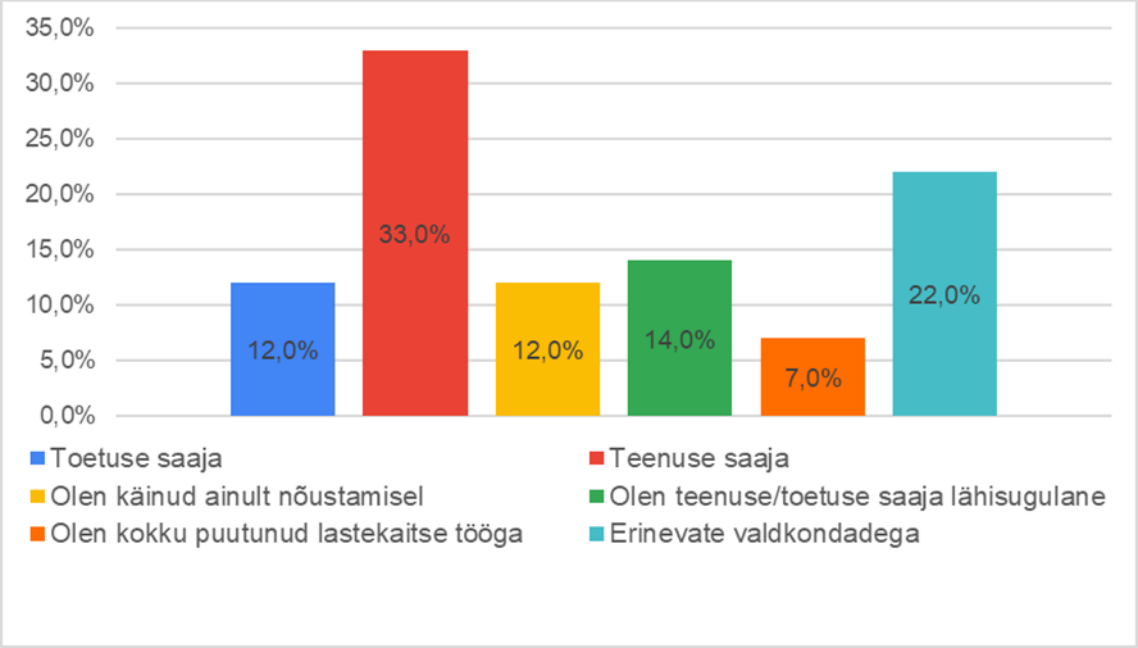

Joonis 10. Küsitlusele vastanute kokkupuude erinevate valdkondadega

Info sotsiaalvaldkonna teenuste, toetuste ja lastekaitse kohta on vastajateni kõige rohkem jõudnud kasutades erinevaid kanaleid kokku nii vallaleht, valla koduleht kui sõbrad tuttavad 54% vastanutest leidis nii. Sotsiaalvaldkonna töötajatelt on info saanud 15% vastanutest.

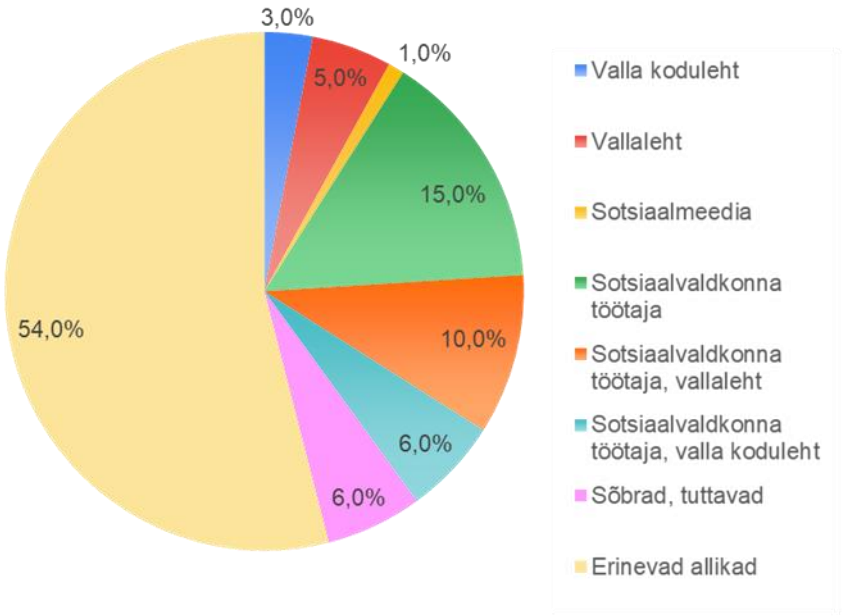

Joonis 11. Info sotsiaalvaldkonna teenuste, toetuste ja lastekaitse kohta.

4.1 Ülevaade küsitluse tulemustest

4.1.1 Rahulolu teenustega

Teenuste all peetakse silmas järgnevaid sotsiaalvaldkonna teenuseid: koduteenus, täisealise isiku hooldus, üldhooldusteenus (hooldekodu), sotsiaaltransport, tugiisiku teenus, isikliku abistaja teenus, võlanõustamisteenus, varjupaiga- ja/või turvakoduteenus jm.

Teemaküsimustele, mis olid seotud rahulolu asjaajamisega olid vastanud kõige rohkem rahul teenuste pakkumisel asjaajamise kiirusega kus väga rahul või rahul olid 73% vastanutest, asjaajamise lihtsuse ja klienditeenindusega olid väga rahul või rahul 71% vastanutest ning töökorralduse selguse ja läbipaistvusega 68% vastanutest.

Teemaküsimustele, mis olid seotud rahulolu teenustega olid vastanud kõige rohkem rahul teenuse osutajaga ja ligipääsetavusega sotsiaalosakonda, kus väga rahul või rahul olid 75% vastanutest, informatsiooni kättesaadavusega olid väga rahul või rahul 73% vastanutest, korraldatud sotsiaalteenustega olid väga rahul või rahul 70% vastanutest ning ametnike ja spetsialistide kättesaadavusega olid väga rahul või rahul 64% vastanutest.

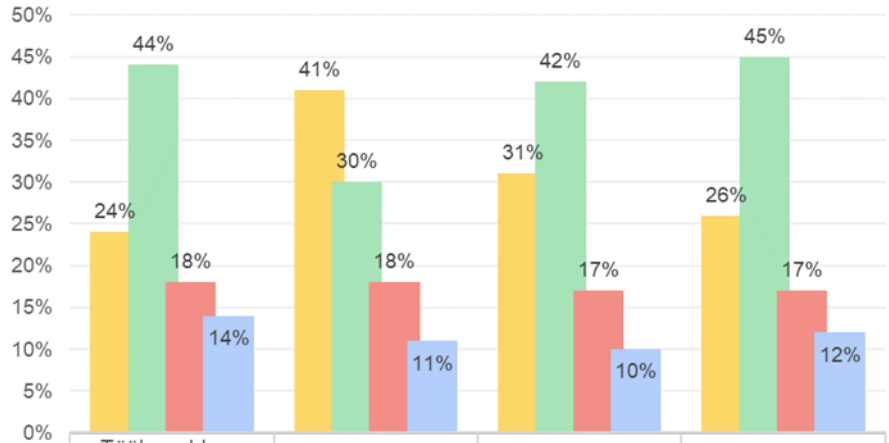

	Töökorralduse selgus ja läbipaistvus	Rahulolu kliendi-teenindusega	Asjaajamise kiirus	Asjaajamise lihtsus
VÄGA RAHUL	24%	41%	31%	26%
RAHUL	44%	30%	42%	45%
EI OLE RAHUL	18%	18%	17%	17%
POLE KOKKU PUUTUNUD	14%	11%	10%	12%

Joonis 12. Rahulolu asjaajamisega

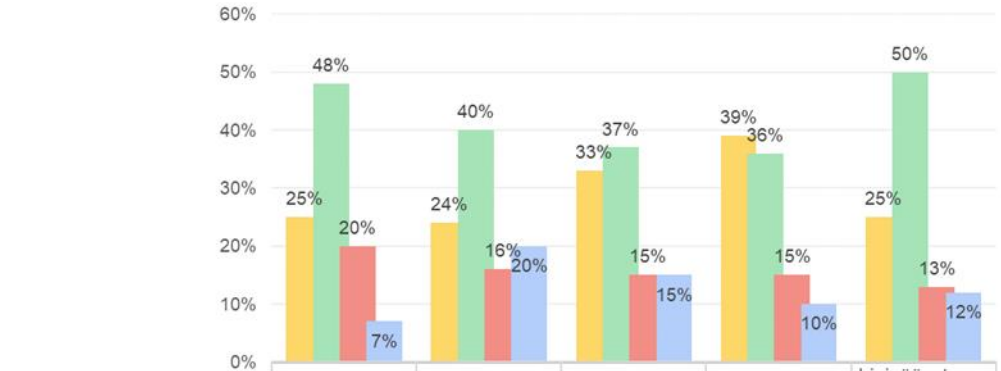

	Informatsiooni kättesaadavus	Ametnike ja spetsialistide kättesaadavus	Korraldatud sotsiaal-teenustega	Rahulolu teenuse osutajaga	Ligipääsetavus sotsiaal-osakonda (Piiri 4)
VÄGA RAHUL	25%	24%	33%	39%	25%
RAHUL	48%	40%	37%	36%	50%
EI OLE RAHUL	20%	16%	15%	15%	13%
POLE KOKKU PUUTUNUD	7%	20%	15%	10%	12%

Joonis 13. Rahulolu teenustega

4.1.2 Rahulolu toetustega.

Toetuste all peetakse silmas järgnevaid sotsiaalvaldkonna toetuseid: toimetulekutoetus, vajaduspõhine toetus, tervisetoetus, sünnitoetus, matusetoetus, ranitsatoetus, eestkostetoetus, hooldajatoetus.

Teemaküsimustele, mis olid seotud rahulolu toetuste asjaajamisega olid vastanud kõige rohkem rahul klienditeeninduse, kus väga rahul või rahul olid 70% vastanutest, asjaajamise lihtsusega olid väga rahul või rahul 69% vastanutest, töökorralduse selguse ja läbipaistvusega ning asjaajamise kiirusega olid väga rahul või rahul 67% vastanutest.

Teemaküsimustele, mis olid seotud rahulolu toetustega olid vastanud kõige rohkem rahul ligipääsetavusega sotsiaalosakonda, kus väga rahul või rahul olid 75% vastanutest, ametnike ning spetsialistide kättesaadavusega olid väga rahul või rahul 70% vastanutest, informatsiooni kättesaadavusega olid väga rahul või rahul 68% vastanutest, toetuste määramise tingimustega oli väga rahul või rahul 59% vastanutest ning toetuste summadega olid väga rahul või rahul 54% vastanutest.

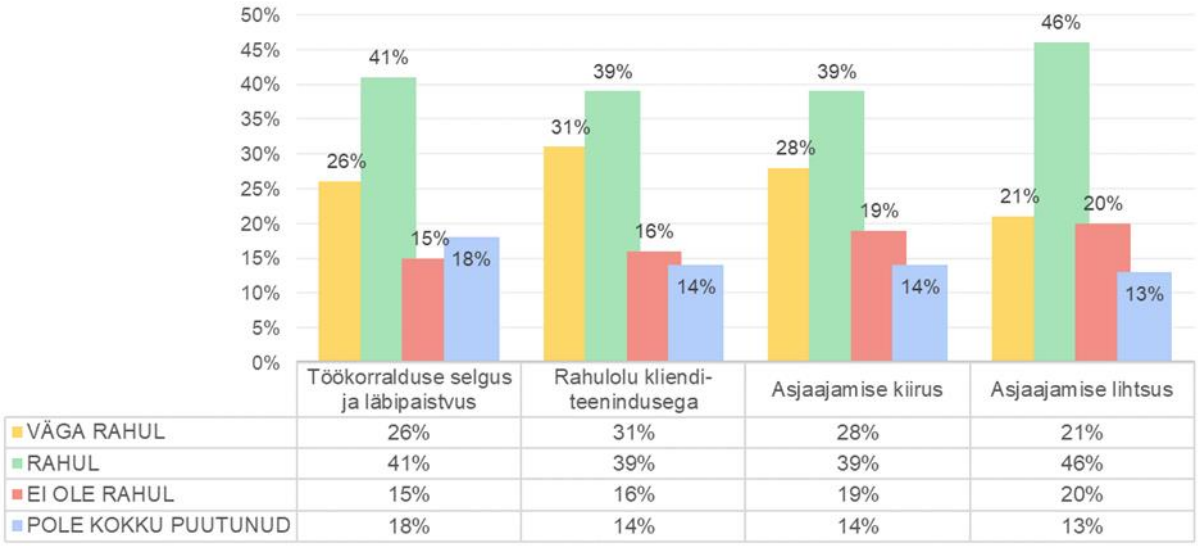

	Töökorralduse selgus ja läbipaistvus	Rahulolu kliendi-teenindusega	Asjaajamise kiirus	Asjaajamise lihtsus
VÄGA RAHUL	26%	31%	28%	21%
RAHUL	41%	39%	39%	46%
EI OLE RAHUL	15%	16%	19%	20%
POLE KOKKU PUUTUNUD	18%	14%	14%	13%

Joonis 14. Rahulolu toetuste asjaajamisega.

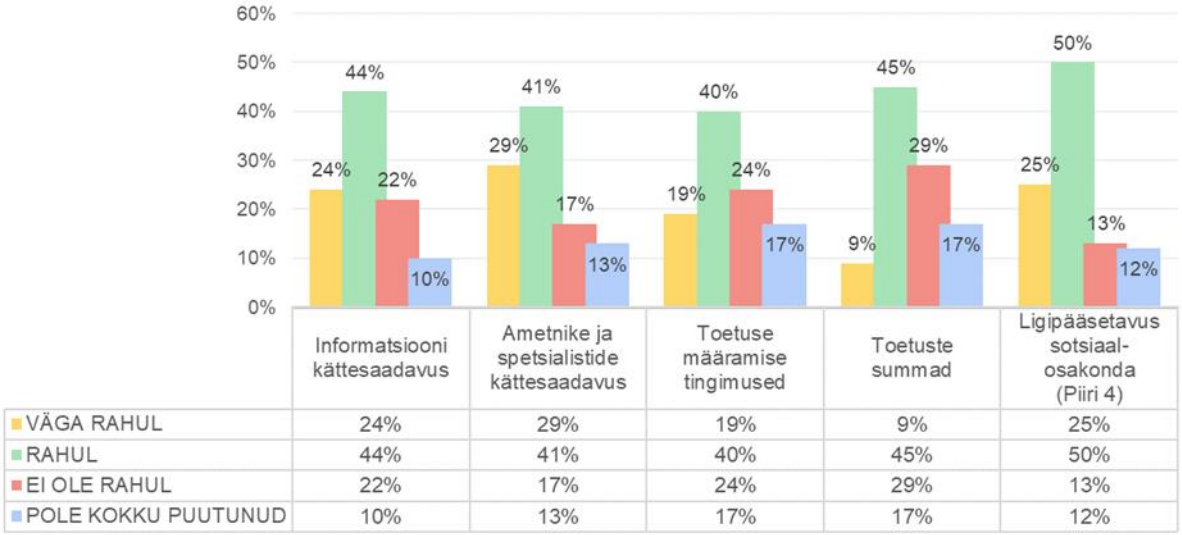

	Informatsiooni kättesaadavus	Ametnike ja spetsialistide kättesaadavus	Toetuse määramise tingimused	Toetuste summad	Ligipääsetavus sotsiaal-osakonda (Piiri 4)
VÄGA RAHUL	24%	29%	19%	9%	25%
RAHUL	44%	41%	40%	45%	50%
EI OLE RAHUL	22%	17%	24%	29%	13%
POLE KOKKU PUUTUNUD	10%	13%	17%	17%	12%

Joonis 15. Rahulolu toetustega

4.1.3 Rahulolu lastekaitse tööga

Küsitlusele vastanutest oli lastekaitse tööga kokku puutunud 7% vastanutest, kuid rahuloluküsitluse joonisel kajastuvad andmeid on võrreldud üldise küsitluse vastanute protsendiga.

Teemaküsimustele, mis olid seotud rahulolu asjaajamise kiiruse ja kättesaadavusega olid vastanud kõige rohkem rahul informatsiooni kättesaadavusega, kus väga rahul või rahul olid 44% vastanutest, ametnike ja spetsialistide kättesaadavusega olid väga rahul või rahul 42% vastanutest ja asjaajamise kiirusega olid väga rahul või rahul 41% vastanutest.

Teemaküsimustele, mis olid seotud rahulolu teenuse ja teenuse pakkumisega olid vastanud kõige rohkem rahul ligipääsetavusega sotsiaalosakonda, kus väga rahul või rahul olid 46% vastanutest, töökorraldusega olid väga rahul või rahul 37% vastanutest, nõustamisteenuse ja vajalike teenuste kättesaadavuse korraldamisega olid väga rahul või rahul 36% vastanutest ning peretöötaja tööga väga rahul või rahul olid 30% vastanuid, kuid selles teemas oli ka pole kokku puutunute protsent kõige kõrgem ehk 58% vastanutest.

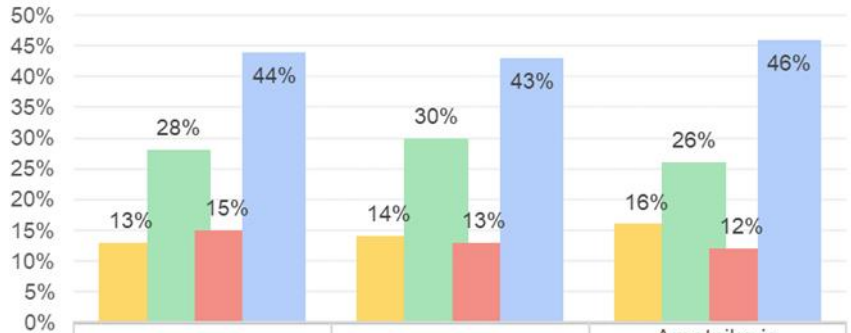

	Asjaajamise kiirus	Informatsiooni kättesaadavus	Ametnike ja spetsialistide kättesaadavus
VÄGA RAHUL	13%	14%	16%
RAHUL	28%	30%	26%
EI OLE RAHUL	15%	13%	12%
POLE KOKKU PUUTUNUD	44%	43%	46%

Joonis 16. Rahulolu asjaajamise kiiruse ja kättesaadavusega.

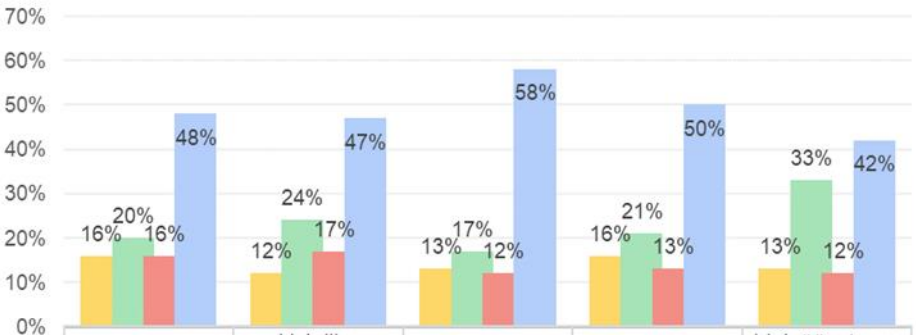

	Nõustamis-teenus	Vajalike teenuste kättesaadavuse korraldamine	Peretöötaja töö	Töökorraldus	Ligipääsetavus sotsiaal-osakonda (Piiri 4)
VÄGA RAHUL	16%	12%	13%	16%	13%
RAHUL	20%	24%	17%	21%	33%
EI OLE RAHUL	16%	17%	12%	13%	12%
POLE KOKKU PUUTUNUD	48%	47%	58%	50%	42%

Joonis 17. Rahulolu teenuse ja teenuse pakkumisega.

Kõigi kolme teemavaldkonna kohta said rahuloluküsitluses osalenud said oma vastust kommenteerida ja tuua välja ka edaspidiseks töökorralduseks ettepanekuid, mida kasutasid vaid üksikud rahuloluküsitlusele vastajatest. Toome välja neist mõned: üldiselt rahul, kuid viimasel ajal oli märgata närvilisust ja nähvamist spetsilisti poolt; sotsiaalosakonda on ratastooliga ja liikumispuudega inimesel keeruline pääseda; liiga kaugel bussijaamast; sotsiaaltranspordi hind kõrge; abi vajavatest inimestest ei ole selget ülevaadet; liiga väikesed toetused; küsitakse liiga palju lisadokumente ja dokumentatsioon keerukas; probleemiks on laste psühholoogi puudumine Jõgeval; kui lapsel puudub puue, ei saa ka Jõgeva haiglas resideeruvat psühholoogi tasuta kasutada; tugiisikuid on väga raske saada kui vajadus on kiireloomuline; toetuste ja sotsiaalteenuste teemasid võiks rohkem tutvustada valla lehes ja kodulehel, eriti uued seadused ja võimalused elanikele; külastada üksikuid vanureid, et teada saada kuidas neil läheb; suur tänu, edu sotsiaalvaldkonna arendamisel.

Kokkuvõtvalt saame öelda, et arvestades perioodi, mil rahuloluküsitlus teostati (Covid 19 pandeemia) osales rahuloluküsitluses piisav arv valla elanikke, kes on sotsiaalosakonna tööga kokku puutunud ning said väljendada oma arvamust sotsiaalhoolekande korraldusse andsid valdkonnale väga positiivse hinnangu.

Käesolev küsitlus oli küll esimene, kuid analoogseid rahuloluküsitlusi hakkame läbi viima regulaarselt kas just iga aastaselt aga üle aasta ikka.

5 KOKKUVÕTE

Sotsiaalhoolekande arengukava koostamise eesmärgiks oli põhjalikum valdkonna analüüs alates haldusreformijärgsest hoolekande korraldusest ning vajaduste kaardistamine seitsmeks järgmiseks aastaks.

Antud analüüsi alusel on koostatud „Jõgeva valla sotsiaalvaldkonna arengu- ja tegevuskava aastateks 2021 – 2028“. Periood on seotud valla arengukava perioodiga.

„Jõgeva valla sotsiaalhoolekande arengu- ja tegevuskava aastateks 2021 – 2028“ dokumendis ei analüüsita enam sotsiaalhoolekandekorraldust vaid tuuakse välja peamised eesmärgid ja meetmed nende rakendamiseks ning antud dokumenti esitatakse iga aastaselt täiendatult valla arengukava täitmise aruande juurde.